

Kerekes Tamás

Te is fiam, Bluthuisz!?

TARTALOM

- Joyce Maynard: Függőség
Mindy McGinnis: Egyetlen kortyot sem
Szálasi naplói
Claire Bidwell Smith: Az öröklés szabályai
Tom Clancy: Krízis
Christian Kracht: Imperium
Liane Moriarty: A hipnotizőr szerelme
Emma Healey: Elizabeth eltűnt
Daniel James Brown: Egy csónakban
Rutherford, Edward: New York
Frei Tamás: A bankár
James Dashner: Halálos hajsza
Leif G. W. Persson: A sárkányölő
Matuscsák Tamás: Rejtő Jenő elveszett naplója

Joyce Maynard: Függőség

www.alexandra.hu

A függőség veszélyes - akár az alkoholtól, akár mástól függ az életünk.

Jól tudja ezt Helen is, aki ittas vezetés miatt elveszíti a jogosítványát és nyolcéves fiának, Olivernek a felügyeleti jogát is. A magába roskadt Helen azonban életének mélypontján megismerkedik Ava és Swift Havilanddel, akik gazdagok, nagyvilági életet élnek és szívesen segítenek másokon. Helent is felkarolják: nem pusztán munkát adnak neki, de a barátukká fogadják, sőt megígérik, hogy segítenek, hogy Helen visszakaphassa Ollie-t. Mindezért az álomvilágért Helen szívesen lemond a régi barátokról.

Alkoholfüggősége már a múlté, ám észrevétlenül egy másik függőség rabjává válik, és ahogy az alkohol nyújtotta bódulatból, úgy ebből is keserű az ébredés.

A fülszöveg nagyon jól összefoglalja a lényegét, ebben az esetben már nem is nagyon tudok mit hozzátenni. Helen, a teljesen magára maradt nő, anya szimpatikus volt számomra, de lehet, hogy csak sajnáltam. Amikor megismerkedett Havilandékkal, én is éppen úgy örültem, ahogyan ő, de már akkor helytelenítettem, hogy leépíti az egyetlen barátnőjét, mert szívesebben tölti az idejét együtt a gazdag házaspárral.

Zavart, hogy ennyire elvakították a házaspár által nyújtott előnyök, a barátságuk, a jóságuk, az adakozókészségük, a segíteni akarásuk, hogy már mást nem is látott maga körül. Teljesen tőlük tette függővé a napjait, az estéit és a programjait. Férfiakkal is csak azért randizott, hogy utána a történeteket kiszínezve szórakoztatni tudja esténként Avát és Swiftet. Teljesen háttérbe szorította saját magát, az érzéseit, már nem is önmaga volt, hanem egy báb, aki csak azért kelt fel reggelente, hogy újdonsült barátainak megfeleljen.

Valószínűleg ez azért alakulhatott így, mert miután a fiát elvették tőle, nem igazán volt önmaga, csak élt egyik napról a másikra, bár kitűzte célként a fia visszaszerzését. A fiú azonban egyre inkább eltávolodott az édesanyjától, a kéthetenkénti látogatások nem szolgáltatnak annyi közös élményt, jó érzést, lehetőséget, hogy újra közel kerüljenek egymáshoz, hogy megtalálják ismét a régi, szeretetteljes kapcsolatukat.

Helen emiatt egyre elkeseredettebb volt, ezért belevetette magát azokba a dolgokba, amelyekkel Ava megbízta, szinte nem is létezett más számára a házaspáron kívül.

Amikor pedig lehetősége adódott a fia visszaszerzésére, amely lehetőségben nagymértékben közreműködött ez a két ember, akkor - bár időnként az eszével tudta, hogy ez így nem jó - még inkább a lekötelezettüknek érezte magát.

Közben megismerkedett egy férfival, aki más volt, mint a többiek, aki esélyt adott neki egy új, másfajta életre. Vajon tud-e élni ezzel a lehetőséggel, meg tud-e szabadulni a függőségtől, ami ehhez a két emberhez köti? Tényleg olyan makulátlanok, önzetlenek ezek az emberek, mint amilyennek látja őket? Vissza tudja-e szerezni a fiát?

Egy félresiklott életről, egy nő vívódásairól szól ez a történet, a magány, az egyhangúság meghatározta mindennapokról, amikor egy kicsi szalmaszálba jólesik belekapaszkodni, még akkor is, ha áldozatokat kell hozni érte. És a végén meg kell-e fizetnünk mindenért, az élet ki-egyenlíti-e a számlát?

A könyv tanulsága, miszerint a barátok a bajban ismerhetők fel és nem akkor, amikor siker és boldogság az életed, nem újkeletű gondolat, de mindenképpen azt erősíti, hogy légy kemény, határozott, mert akkor magadra mindig számíthatsz.

Mindamellet, hogy helytelenítettem Helen függőségét, ragaszkodását, én sem tudom, hogy tudtam-e volna máshogy tenni, most persze azt mondom, hogy igen, de én nem vagyok Helenhez még csak hasonló helyzetben sem. Így valamennyire mégiscsak megértettem, de végig drukoltam azért, hogy valami nyissa már fel a szemét. Sejtettem, hogy valami drámai fordulat lesz az, ami segíthet rajta.

Joyce Maynard nagyon jó karaktereket alkotott, a történetben nem volt semmi különös és bonyolult, mégis végig éreztem a feszültséget, ami vezetett valami felé és mivel tudnom kellett, hogy mi az, nagyon gyorsan végeztem a könyvvel. Első könyvem volt az íróntól, de szívesen fogom elolvasni a többit is. (könyvutca.hu)

Maynard alaposan kivette részét a függőségből a világhírű Salinger oldalán, volt tehát valami tapasztalata a partnerkapcsolati függőségről. Ezúttal megtapasztaltatja velünk, hogy milyen veszélyes teljes mértékben bárkinek alárendelni magunkat, még ha a jótevő barátok angyaloknak látszanak is. A gazdag, életigenlő párról, akik befogadják a főhóst, egyre durvább dolgok derülnek ki, előbb egy vízibaleset kapcsán, majd egy ráérő könyvelő deríti fel a sok simlit a barátok könyvvitele kapcsán. Aztán évek kellenek, mire magához tér az ember, most már egyedül magányosan, de tapasztalatokkal teljesebben.

Kerekes Tamás

A könyvet köszönöm az Alexandra Kiadónak!

Mindy McGinnis: Egyetlen kortyot sem

Cartaphilus Kiadó

www.alexandra.hu

Apokaliptikus világban játszódik McGinnis regénye, nem is oly távoli jövőben, inkább a lassított jelenben. Nem egy Névtelen Alkoholista monológja ez, hanem élethalálharca egy maroknyi embernek a túlélést jelentő vízért. Harcolni kell az életben maradásért, az élelemért, minden falatért és minden kortyért. A könyv minden lapját átítatja az erőszak, de a humanitás minimuma is fontos tényező. Anya és lánya tengődik egy életben maradást jelentő tavacska partján, kiteve az elemeknek, a prérifarkasok támadásának és az ellenséges martalócoknak, akikkel meg kell vívniuk harcukat a túlélésért. Az anya belehal, a lánya életben marad és küszködik a víztisztítással, és megőrzésével, az élelemért, amit a puskával elejtett szarvashús jelent. Borzalmas vízió ez. Alighanem a Föld számos vízszegény pontján már így tengődnek emberek, még ha Donald Trump nem is akarja ezt a klímahistóriát komolyan venni. Megrázó regény ez a küzdelemről, az egyre közelebb lévő apokaliptikus viszonyokról.

Részlet:

„Régebben Anya lötte le a túl közel merészkedőket, de az utóbbi hét évben Lynn puskájától is elestek, életüket először a golyó oltotta ki, majd a prérifarkasok végezték el a többit, még mielőtt felkelt volna a nap. (...) Évekkel ezelőtt Anya mutatott neki fotókat szomjan halt emberekről. Bőrük úgy lógott a csontjaikon, mint ahogy a tapéta hámlott le a falról a ház használaton kívüli folyosóján. Duzzadt nyelvük kilógott repedezett vérző ajkuk közül. Szemük olyan mélyen besüppedt a szemüregükbe, hogy a koponyájuk körvonala kivehető volt.

- Így akarsz meghalni? - kérdezte Anya azon az éjjelen, és azóta minden éjszaka. Lynn válasza mindig ugyanaz volt.

- Nem.

- Akkor ölnöd kell - jött rá a felelet. Szánakozással nem lehetett védekezni azok ellen, akiknek nem volt ivóvizük.” (Fülszöveg)

Hátborzongató vízió a regény egy nem is olyan távoli jövőről.

Kerekes Tamás

Eredeti mű: **Mindy McGinnis: Not a Drop to Drink**

„Mire lennél képes, hogy megvédd a vízforrásodat egy kiszáradt világban?

A világvége nem bonyolult. Egyszerűen csak nincs többé semmi: se munkahely, se iskola, se üzlet, se közlekedés. Nincsenek emberek sem, csak a megmaradt kevesek. Ők a túlélők, akiknek egyetlen célja van: a fennmaradás. A civilizáció összeomlása után legfőbb törekvésük az élelem megszerzése és a védekezés.

Anya és Lynn túlélők. Anya nő, harcos és gazdálkodó egy személyben. Felnevelte a lányát, gondoskodott enni- és innivalóról, biztonságot teremtett kettejüknek a farmon, megvédelmezte otthonukat a betolakodóktól. S ami a legfontosabb: megvédte legnagyobb kincsüket, a kis tavat, ivóvizük forrását. Puskával kel és fekszik.

Lynn tizenhat éves. Anyán kívül mással még nem beszélt, mást nem is nagyon látott. Kilencéves kora óta tud vezetni, pontosan céloz és lő, ért a víztisztításhoz, és jól bánik a fejszével.

Aszályos volt a nyár, az életadó tó vize apadni kezd. Dél és kelet felé is tábortüzek füstje látszik. Vajon a távoli város kiszolgáltatott menekültjei vagy rossz szándékú betolakodók közelednek? Nem lehet tudni. Akár így, akár úgy, Anyának és Lynn-nek készülnie kell a télre, védelmezniük kell a tavat, meg kell védeniük magukat az idegenektől és a prérifarkasoktól.

Mindy McGinnis regényében nincsenek földönkívüliek, sem intelligens robotok, mutánsok vagy vámpírok. Rejtélyes kór sem tizedeli az emberiséget. Éppen csak az ivóvíz fogyott el: a világvégéhez ennyi éppen elég. A nagysikerű regényből Stephenie Meyer, az Alkonyat szerzője készül filmet forgatni.”

A kiadó

Szálasi naplói

Magvető kiadó

Szerkesztette Karsai László

A Szálasi által írt naplók még ma sem teljesek. Több kötet hiányzik. Meglepetésre, a most közreadott naplótöredékek egy része zsidó archívumokból került elő. A nemzetveszejtő nemzetvezető naplói telis-tele vannak nyelvtani hibákkal. A nemzetvezető testvérnek nehezebb esett több ízben is az alany és az állítmány egyeztetése, de monomániákusan írta a magáét. Egyáltalán nem tartott a német fasizmustól. Hungarista ideológiáját többre tartotta a náciizmusnál, s Mussolini fasizmusánál is. Zárkájában nem tartotta lehetetlennek, hogy bevonják az új Európa politikai kereteinek megvitatásába, úgy képzelte el, hogy minden Trianon utáni, elcsatolt ország rész „hazakerül”. Több ízben felismerte a globalizmus tényét és megsejtette, hogy a háború utáni Európa valamilyen alapon újraszerveződik.

Szálasi Ferenc nyilas politikus 1942 és 1946 között vezetett naplóival folytatódott a Magvető Kiadó Tények és Tanúk sorozata. A források közreadója, Karsai László történész elmondta: a nyilas pártvezér nem cinikus politikus, hanem egy valódi fantaszt volt. „Szálasi egyik leginkább figyelemre méltó tulajdonsága volt, hogy minden olyan információtól, eseménytől sikerült teljesen elzárnia magát, amely nem illeszkedett a hallatlanul optimista világképébe” - fogalmazott Karsai László. A nyilas pártvezér a háború végjátékában is biztos volt abban, hogy a németek és szövetségeseik meg fogják nyerni a második világháborút, hiszen az „igazság” az ő oldalukon van. Ugyanígy rendületlenül hitte, hogy a hungarizmus minden más ideológiánál magasabb rendű, ezért az ő életében, vagy „mártírhalálát” követően, de mindenképpen diadalmaskodni fognak a hungarizmus eszméi. „Nem akarta látni a valóságot, de nem volt ostoba. Politikusként az adott körülmények között elég sikeres volt. Megszervezte a Horthy-rendszer legnagyobb ellenzéki mozgalmát, ami egy autoriter országban - ahol a választások végkimenetelét a csendőrtollak szavatolták - nem volt könnyű feladat” - mondta el. „Egy körülbelül 200 ezres tömegpártot megszervezni, az 1939-es választásokon 600 ezer szavazatot szerezni, majd végig nyomás alatt tartani a kormányt jobbról, ez nem vall egy ostoba emberre. Nem ostoba, hanem megszállott, fantaszt, szüklátó körű, pontosabban együgyű ember volt. Egy dolgot látott, érzett és tudott: hogy hatalomra kell kerülnie, a nép, az ország és Európa érdekében” - hangsúlyozta a történész.

Megjegyezte azt is: a nyilas pártvezér - aki élete végén egyre komolyabban hasonlította önmagát és szerepét Jézus Krisztuséhoz - több ezres könyvtárral, humorral és öniróniával rendelkező személy volt, akire nagyon komoly, intelligens emberek hallgattak. Szálasi Ferenc naplóiban rengeteg olyan eszmefuttatással szembesülhet az olvasó, amelyek a zsidók „világhatalmáról”, destruktív befolyásáról szólnak. „Meggyőződésem, hogy Szálasi politikai célszerűségéből választotta az antiszemitizmust, aztán beletanult és interiorizálta. Pályafutása kezdetén még antiszemita sem volt, de rájött arra, hogy az egy olyan politikai eszköz, amivel felhívhatja magára a figyelmet” - hangsúlyozta Karsai László.

A kutató szerint több tízezer zsidó köszönheti az életét annak, hogy Szálasi számára - nem igazán érthető okokból - fontos volt, hogy a háború utolsó hónapjaiban a semleges országok legitimnek ismerjék el a nyilasok hatalomra kerülését Magyarországon. Ennek elérése érdekében 1944. decemberig Szálasi a korábbi, Sztójay Döme vezette kormányhoz (1944. március 22. - augusztus 28.) képest „opportunistá” zsidópolitikát folytatott. „Szálasi egy megveszekeedett antiszemita, egy ötvenezres tömeggyilkosnak tartom. De a zsidópolitikája mégis a két budapesti gettó létrehozásából, a halálmenetek elindításából, majd 1944. november 21-én történt leállításából is állt. A Sztójay-kormány lelkesen deportált, Szálasi csak vonakodva” - fogalmazott a kutató. Emlékeztetett: Szálasi 1944. október 15-én került hatalomra, Adolf

Eichmann, a deportálások egyik fő szervezője már másnap Berlinből Budapestre repült, és követelte a magyar főváros „zsidótlanítását”. Szálasi erre azzal válaszolt, hogy a zsidók dolgozzanak csak a magyar nemzet javára, a zsidómentesítést - amit ő elsősorban kitelepítésként képzelte el - pedig a győztes háború utánra kell halasztani. Szálasi a zsidókérés megoldását úgy képzelte, hogy a zsidókat kitelepítik az Amerikai Egyesült Államokba. (Kerekes Tamás)

„Ez gyökeresen ellenkezett a németek zsidópolitikájával” - mondta el Karsai László, aki szerint október közepén Szálasinak még minden eszköze, lehetősége meg lett volna a 200 ezres budapesti zsidóság deportálására, legyilkoltatására. Ehelyett megszervezte a két gettót, ahol borzalmas körülmények között ugyan, de többségben túl tudták élni a háborút a budapesti zsidók. A történész szerint hamis a kép, amely a Budapesten történeteket Adolf Eichmann és Raoul Wallenberg svéd diplomata zsidókért vívott „csatájaként” ábrázolja, mint ahogy azt számos megemlékezés sugallja. (Múltkor)

A bosszú beteljesedésének moraja futott végig a tömegen, mikor Szálasi Ferenc alakja megjelent az udvarra vezető ajtóban. egyszerre felcsattant az üvöltés s 1946. március 12-ének drámája elérte csúcspontját. Valami ismeretlen ok miatt őt nem fogták közre a fegyőrök s teljesen szabadon tette meg a bírói asztalhoz, majd a bitófához vezető utat. Az ordítózás és kiabálás egy pillanatra sem szűnt meg, hiszen jól tudták, ha bármit is mond ez az ember a halál küszöbén, akkor azt pár órán belül millió és millió magyar ismétli és írja fel a lelkében, mint ahogyan azt alig egy hónappal azelőtt Bárdossy László esetében tették: „Istenem, szabadítsd meg Magyarországot ezektől a banditáktól!”

Azután Szálasi Ferenc, akinek pártjára és mozgalmára a Horthy-rendszer minden üldöztetése ellenére is az ország negyven százaléka szavazott és a sorsdöntő hetekben a nemzet mögötte sorakozott fel, ott állott a bitófa alatt, s mikor Bogár - akinek ezúttal először remegtek a kezei - a kötelet zavarában az ajkára helyezte, akkor nyugodtan felszólt, hogy: lejjebb. A kivégzésnél jelen levő fiatal katolikus pap felnyújtotta a feszületet, amelyet Szálasi Ferenc megcsókolt, aztán a hóhér ezúttal is teljesítette kötelességét. (Hunhír-info)

A volt nemzetvezető igazságosságáról és „halálosan szeretett nemzetéről” értekezett, emellett a háborús főbűnösök ügyében tárgyilagosabb bíraskodást kért: javaslata szerint egy olyan nemzetközi bíróságra lett volna szükség, amely a háborúban semleges nemzetek képviselőiből állana. Ezek után a hungarista ideológiát mutatta be, filozofált az emberi társadalomról, Európa történelméről, szociológiájáról és Magyarország európai szerepéről. Ismét leszögezte, hogy hűtlenséget (mai fogalmaink szerint: hazaárulást) azért nem követtek el a nyilasok a németekkel való együttműködésük során, mert azok egyrészt a szövetségeseink voltak, másrészt egyéb forrásokból már korábban értesültek mindenről, amiről a nyilasok tájékoztatták őket. Szálasi kivégzésére a szokásosnál is nagyobb tömeg volt kíváncsi. Minden ablakban fürtökben lógtak az emberek, még a tetőkre is jutott belőlük. Valóban igazak az állítások: a tömegeből sokan lassú munkára, az elítélt kínjainak meghosszabbítására biztatták a hóhért... De hát annak a munkának is megvolt a maga szokásos menete, én semmi olyat nem észleltem, hogy Szálasinál valamit másképp csinált volna az ítélet-végrehajtó mint a többiekénél. - Emlékezetem szerint a legfőbb hungarista nem viselkedett hősiesen, de tény, hogy gyáván sem... Bennem egy teljesen csalódott, önmagával vívódó ember benyomását keltette. Én az utolsó perceiben valahogy többet vártam tőle. Fél órával a kivégzése előtt, csillapítandó a várakozástól megvadult és idegessé vált hangulatot, az őrségben lévő szovjet katonák a levegőbe lőttek...

Én akkor ott voltam apám mellett, Szálasi zárkája előtt. Szálasi, megpillantva a foglárokat, katonákat és civileket, meglepő kijelentést tett - így utólag végiggondolva ezek voltak az utolsó szavai: - Na, megjöttek értem a felszabadítóim! (Kollár Erzsébet)

Bár mint ismeretes, a népbírósi törvénykezés minden esetben erős érzelmi túlfűtöttségről árulkodott és az ítéleteket is történelmi kontextusba helyezték, Szálasinak egy egész ideológiai-politikai védőbeszédet engedélyeztek az utolsó szó jogán. Az egyetlen kivégzett magyar államfő ugyanis nem fukarkodott a szavakkal: négy órán keresztül mondta utolsó beszédét. A volt nemzetvezető igazságosságáról és „halálosan szeretett nemzetéről” értekezett, emellett a háborús főbűnösök ügyében tárgyilagosabb bíraskodást kért: javaslata szerint egy olyan nemzetközi bíróságra lett volna szükség, amely a háborúban semleges nemzetek képviselőiből állana. Ezek után a hungarista ideológiát mutatta be, filozofált az emberi társadalomról, Európa történelméről, szociológiájáról és Magyarország európai szerepéről. Ismét leszögezte, hogy hűtlenséget (mai fogalmaink szerint: hazaárulást) azért nem követtek el a nyilasok a németekkel való együttműködésük során, mert azok egyrészt a szövetségeseink voltak, másrészt egyéb forrásokból már korábban értesültek mindenről, amiről a nyilasok tájékoztatták őket. Ismét szólt Hitler haditechnikai fejlesztéseiről, mint a háború megnyerésének zálogáról, majd Jankó Péter negyedórás szünetet rendelt el. A népbíróság a Szálasiperben hozott ítéleteket nem terjesztette fel a felsőbb bírósághoz, a Népbíróságok Országos Tanácsához (a NOT-hoz). Ez felesleges is lett volna, hiszen az ítéleteket sem nem a népbíróságnál, sem nem a NOT-nál állapították meg, hanem a Kommunista Pártban, illetve azon továbbmenőleg a szovjet-orosz megszállók politikai osztályán. A háborús főbűnösök nyilvános tárgyalása csak az alkotmányosság látszatát szolgálta.

Az ítélet kihirdetése után Szálas Ferencet és társait a Zeneakadémiáról visszakisérték a Markó utcába, ahol nem régi helyükön, hanem új zárkákban helyezték el őket, szigorított felügyelet alatt. Az iratokat formai jóváhagyás végett felterjesztették Tildy Zoltán köztársasági elnökhöz, aki azokat pár napon belül visszaküldte azzal, hogy az ítélet végrehajtásának semmi akadálya nincs. Ebben a perben elég hamar döntött a palástos hóhérnak nevezett Tildy Zoltán, mert voltak halálos ítéletek, amelyek aláírása, illetőleg jóváhagyása két-három esztendő is igénybe vett s a halálraítéltek esztendőket töltöttek a siralomházban. Szálas Ferenc és társai előtt 1946. március 11-én a déli órákban hirdették ki a bíróságon az elutasítási végzést és egyben közölték, hogy másnap kivégzik őket. A kegyelem elutasításának idejében megkettőzték az öröket, lezárták az összes zárkákat, és mindenki érezte a halál lehetőségét, amely hónapok óta ott lebegtette sötét szárnyait a Markó utcai fogház fölött.

Vajna Gábort a második emeleti folyosó kilences zárkájában helyezték el, amelyet rövid pár perc alatt kellett átadniuk a régi lakóknak, Fiala Ferencnek és Hellebronth Vilmosnak. A tizes zárkában volt a siralomháza Szálas Ferencnek, majd sorra következett Beregffy Károly és dr. Gera József. Szöllősy Jenőt, Kemény Gábort és Csia Sándort a harmadik emeleten helyezték el, ami átmenetileg azt a látszatot keltette, hogy a hét halálraítélte közül ők hárman esetleg kegyelmet kapnak. Szöllősy Jenőt két másik társával egyetemben nem március 12-én, hanem 19-én végezték ki. A hét zárka mindegyike előtt két kommunista párti megbízott állott géppisztolyokkal felszerelve. A zárkaajtók nyitva voltak s a cellákban mindössze a szalmazsákot és az asztalt hagyták meg. Állandó ellenőrzés alatt voltak, nehogy Budapesten is megismétlődjék a nürnbergi Göring-eset. Nagyon vigyáztak arra, nehogy valaki megmeneküljön a hóhér kötelétől és csökkentse a másnapi véres látványosság értékét. Mert másnap reggel valóban ünnepnapja volt annak a másik Budapestnek, amely végre felszabadult s amely ki akarta élvezni a bosszút, aminek a szovjet-orosz szuronyok segítségével eljött az ünnepi órája.

Már korán reggel megtelt a Markó utcai fogház. A folyosókon egymást taposták nők és férfiak egyaránt. Szálasiek kivégzésének nyitánya reggel 9 órakor Rajniss Ferenc kivégzése volt. Az egyik lap erről a következőképpen számolt be:

„Kedden reggel már a korai órákban nagyobb tömeg hullámozott a Markó utcai fogház mindkét kapuja előtt. Százak és százak vártak, hogy tanúi lehessenek Rajniss Ferenc, a hírhedt háborús uszító kivégzésének. Háromnegyed kilenckor két fogházőr bevezette az elítéltet, akit

lelkész kísért. A bíró kihirdette előtte a jogerős halálos ítéletet és a kegyelmi kérvény elutasítását azzal, hogy kötél helyett golyóval hajtják végre az ítéletet. A fogházörök a homokzsák előtt álló cölöphöz kötözték Rajniss Ferenc hátrabilincselte kezét. Az egyik fogházörök zsebkezdőt vett elő és bekötötte az elítélt szemét. Sortűz dördült el és a volt nyilas miniszter, a Magyar Futár egykor habzó szájjal háborúra uszító főszerkesztője, homokzsákként omlott össze a cölöp mellett. A kivégző osztag parancsnoka jelentette, hogy az ítéletet végrehajtotta. Egy perccel később az orvosok megállapították a beállott halált.”

A beszámoló - mint általában az akkori magyar lapok beszámolója - szintén hiányos és sok mindent nem írt meg. Többek között nem írta meg azt sem, hogy Rajniss Ferencet nem ölte meg a sortűz, mert a kivégzésre jelentkező fogházörök kezében remegett a fegyver és a golyók nem találtak nemes szerveket. Rajniss Ferenc éppen úgy, mint később Jaross Andor is, a sortűz után életben maradt és vizet kért. A tömeg - ez a megvadult, vérszomjas söpredék - közvetlen közelről szemlélte a szerencsétlen ember haláltusáját, leköpdösték, és nem engedték meg Cipszer őrmesternek, hogy kegyelemlövéllyel vessen véget Rajniss Ferenc szenvedésének. Végül is a kivégzésnél jelenlévő régi fogházöröknek sikerült a vérben kéjelgő tömeget hátraszorítani s ekkor Cipszer - mint a vágóhídra vitt állatot - hátulról tarkón lőtte a legnagyobb példányszámban megjelenő magyar hetilap, a Magyar Futár egykori főszerkesztőjét. Ez volt a bevezető. A tömeg nem oszlott szét, hiszen tudták, hogy délután két órakor kerül a sor Szálasi Ferenc, Vajna Gábor, dr. Gera József és Beregffy Károly kivégzésére. A jelenlévő asszonyok és leányok élelmiszercsomagot hoztak s mint cirkuszi előadások szünetében, letelepedtek az udvar kőkockáira és a jelenlévő orosz katonákkal együtt kedélyesen csevegtek és falatoztak. Várták a dráma következő felvonását.

Déli tizenkét óra felé már nemcsak az udvar, az udvarra néző folyosók és bírósági termek ablakai teltek meg nézőkkel, de még a háztetők is. A civil ruhák szürke sokaságát imitt-amott nemcsak orosz, angol, de különösen amerikai egyenruhák tarkították. A Budapesten tartózkodó CIC [*Counter Intelligence Corps, az Amerikai Egyesült Államok kémelhárító szervezete nevének rövidítése - Ifj. T. L.*] tagjai voltak, akik eljöttek kiélvezni munkájuk gyümölcsét. Egy óra felé felvonult az újságírók, filmoperatőrök és fényképészek egész serege. Tiszta márciusi nap volt. A fogházudvar felett hideg tavaszi, böjt előtti szelek fújdogáltak s csak nagy néha suhant át a fénylő napsugarak előtt egy-egy kósza felhő. Nyilván lepillantott a vérgőzös udvarra s aztán örült, hogy nem embernek született s főleg nem magyarnak és továbbvágatott békésebb vidékek felé. Pontosan egy óra volt, mikor bent a fogházban a síri csöndben ismét lezárták a cellákat és csak a elítéltekért siető fegyőrbakancsok tompa zuhogása hallatszott. Először Gera Józsefet vitték le az udvarra, ahol már készen állott a durva fából ácsolt négy bitófa, alig pár lépésre a fogházudvar piszkos-barna színű nyerstégla fala előtt.

Szemben a bitófákkal állították fel a bíróság zöld posztóval letakart asztalát. Ott foglalt helyet a népbíróság és az ügyészek. A négy fegyőr szinte nem is kísérté, hanem a föld fölé emelve a levegőben vitte az első áldozatot, Gera Józsefet. Aztán megálltak a bírói asztal előtt és Jankó Péter tanácselnök felolvasta a kegyelem elutasítását, de hangját alig lehetett hallani, mert a tömeg, nehogy megismétlődjék a Bárdossy-féle jelenet, torkaszakadtából ordított. Aljas, trágár szavak röpködtek a levegőben s Gera József már ott állt az első bitófa alatt. Bogár József két pribékje összekötözte kezét-lábát, majd nagy gyakorlattal felhaladt a bitónak támasztott létrán, Gera nyakába illesztette a kötelet - s az első áldozat megtért az örökkévalóságba. A tömeg magánkívüli örjögésbe csapott át és közvetlen közelről gyönyörködött a bitófán lógó első áldozatban. A fegyőrök azonban ismét visszaszorították a kivégzési hiénákat, mert megérkezett a második mártír: Beregffy Károly, a Szálasi-kormány volt honvédelmi minisztere. Mikor ott állt a bitófa alatt, világoosan látszott, hogy az utolsó Miatyánkot mormolta az ajka.

Bogár annak ellenére is gyorsan végzi feladatát, hogy a tömeg, mint egyetlen szavalókórus, kiáltja feléje: „Lassan, Bogár, lassan!” Működnek a filmfelvevő gépek, dolgoznak a fényképezészek, hiszen nemcsak a kommunista, de az akkori polgári világ sajtója is drága pénzeket fizetett az elvetemült gyilkosságokról készült képekért. A harmadik áldozat Vajna Gábor. Nyugodtan, szemrebbenés nélkül hallgatja Jankó Péter szavait s azután pár perc múlva rajta is beteljesedik az embertelen bosszú. A négy bitófa közül három már megtermette a maga szomorú gyümölcsét, a hóhér a halál bekövetkezése után mind a három arcot piszkos, szennyes kendővel takarta le. És most következett az igazi nagy pillanat. A bosszú beteljesedésének moraja futott végig a tömegen, mikor Szálasi Ferenc alakja megjelent az udvarra vezető ajtóban. Egyszerre felcsattant az üvöltés s 1946. március 12-ének drámája elérte csúcspontját. Valami ismeretlen ok miatt őt nem fogták közre a fegyőrök s teljesen szabadon tette meg a bírói asztalhoz, majd a bitófához vezető utat. Az ordítózás és kiabálás egy pillanatra sem szűnt meg, hiszen jól tudták, ha bármit is mond ez az ember a halál küszöbén, akkor azt pár órán belül millió és millió magyar ismétli és írja fel a lelkében, mint ahogyan azt alig egy hónappal azelőtt **Bárdossy László** esetében tették: **„Istenem, szabadítsd meg Magyarországot ezektől a banditáktól!”**

Azután Szálasi Ferenc, akinek pártjára és mozgalmára a Horthy-rendszer minden üldöztetése ellenére is az ország negyven százaléka szavazott és a sorsdöntő hetekben a nemzet mögötte sorakozott fel, ott állott a bitófa alatt, s mikor Bogár - akinek ezúttal először remegtek a kezei - a kötelet zavarában az ajkára helyezte, akkor nyugodtan felszólt, hogy: lejjebb. A kivégzésnél jelen levő fiatal katolikus pap felnyújtotta a feszületet, amelyet Szálasi Ferenc megcsókolt, aztán a hóhér ezúttal is teljesítette kötelességét. (Hunhir, Ifj. Tompó László)

Összeállította Kerekes Tamás

Claire Bidwell Smith: Az öröklés szabályai

Cartaphilus Könyvkiadó, 2016.

www.alexandra.hu

Gyötrelmes könyv. Első szám első személyben, váltogatott idősíkokkal. A regény összetartó eleme a narrátor, aki meg-megszakítja a linearitást. Az egész szöveg egy személyes visszaemlékezés.

Kamaszkorától kezdve kísérhetjük figyelemmel a hősnőt, aki előbb édesanyját, majd idős édesapját veszíti el rákban. A kilábalás fokozatos stációin keresztül vezet bennünket ez a nyugtalanító kötet. Drog, pia, párkapcsolati függőség. Ezen a sorrenden keresztül vezet a majd-majd megtisztuló fiatal hősnő útja. Én három hét leforgása alatt veszítettem el apámat és anyámat rákban. Majd később a nővéremet. Aztán következett két nagybátyám és két nagynéném. Mindössze egy élő unokahúgot sikerül felmutatnom a valaha tágas családból. Előbb kijózanodni kell, ez az első lépés, a főszereplő is így kezdi, s folytatja hosszú évek során át az elfogadás különböző stációin keresztül a megnyugvást. Nekem maga a kijózanodás is tizenöt évig tartott és már tudom, az élet soha nem lesz már olyan, mint amikor a szüleim éltek. A szerzőnek különös érzéke van a gyötrelmek bemutatásához, bátor és okos könyv, testamentuma a megtisztuláshoz vezető gyötrelmes útnak, mely girbe-gurba és közben semmi jóval nem kecsegtet. A hősnőnek sikerült, ma sikeres gyászterapeutaként él és dolgozik az USA-ban, nekem viszont nem sikerült. Már csak a kijózanodás is tizenöt évig tartott, hol vagyok én az elfogadástól?

A kiadó

A halált, a gyászt és a veszteséget öt lépésben engedjük közel magunkhoz: elutasítás, düh, alkudozás, depresszió és belenyugvás. Erre az öt jelképes fejezetre oszlik Claire Bidwell Smith könyve is, amelyben felidézi a szülei halála árnyékában eltelt fiatalságát, majd azt az utat is, amelyet e súlyos teherrel a lelkében megtett. Hosszú volt ez az út, alkohol és drogok buktatóival, pusztító és függőséget okozó kapcsolatok zsákutcáival. Claire alig múlt tizennégy éves, amikor a szüleinél szinte egyszerre diagnosztizáltak rákbetegséget, és csupán huszonöt éves, amikorra már mindkettőjüket eltemette. A kétségbeesés és a magány eleve kudarcra ítélt kapcsolatokba űzte, amelyben démonaival küzdve megsértett másokat, és maga is megsérült.

Fájdalma egyszerre volt pajzs és gát is: egyfelől védelmezte a további fájdalomtól és a szembenézés kényszerétől, másfelől érzéketlenné tette az élet új lehetőségei iránt. A gát leomlásával azonban végül szembenézett félelmei forrásával és emlékeivel, s végre elfogadta szülei halálát. Útjának leírása kegyetlenül őszinte és kegyetlenül gyönyörű. Mindnyájunkhoz szól, hiszen a gyász mindennapos tapasztalat, mindnyájunkat utolér. Claire Bidwell Smith küzdelme nem volt hiábavaló: célba érésének egyik bizonyítéka, hogy ma sikeres gyászterapeutaként dolgozik Los Angelesben.

„Bátor és okos könyv nagy-nagy veszteségekről és még nagyobb szeretetről. Mindaz a nyers igazság, mindaz a küzdelmek árán elért kifinomultság, melyet ez a visszaemlékezés elénk tár, teljesen lenyűgözött.” (Cheryl Strayed, a Vadon szerzője)

Tom Clancy: Krízis

Partvonal Kiadó

Valamikor a lassított jövőben

„Az Oroszországi Föderáció a tavasz első holdtalan éjszakáján támadta meg szuverén szomszédját. Tankjaik hajnalban már a főutakon és mellékutakon robogtak nyugat felé, mintha az egész vidék az övék lenne, mintha a hidegháború óta eltelt negyedszázados enyhülés csak álom lett volna. Az egész valószerűtlennek tűnt. Végül is Észtországról volt szó, a NATO egyik tagállamáról. A tallini politikai vezetés anno azt ígérte az embereknek, hogy a szövetség tagjaként soha többé nem kell attól tartaniuk, hogy Oroszország megtámadja őket. De a NATO mindeddig nem avatkozott közbe. Az orosz szárazföldi inváziót T-90-es harckocsik vezették. A modernizált, ötventonnás tankok 125 mm-s, sima csövű harckocsiágyúval és két nehézgéppuskával voltak felfegyverezve. Reaktív páncélzatuk mellett a legkorszerűbb automatizált rakétavédelmi rendszerrel rendelkeztek, amely képes volt észlelni a közeledő rakétákat és saját elhárító rakétákat indítani a közelgő veszélyforrások elpusztítására. A T-90-es harckocsik mögött BTR-80 páncélozott csapatzállító harcjárművek hordozták gyomrukban a csapatokat, hogy szükség esetén gyalogsági fedezetet biztosítsanak a tankoknak.

Az Oroszországi Föderáció számára a szárazföldi invázió sima ügynek indult. A levegőben azonban más volt a helyzet. Észtország fejlett légvédelmi rendszerrel rendelkezett. Így a korai előjelző rendszereik és légvédelmi állomásaik elleni orosz támadás már korántsem volt olyan sikeres. Számos légvédelmi üteg továbbra is aktív maradt, így több tucat orosz repülőgépet lelőttek, többet pedig megakadályoztak abban, hogy végrehajtsák feladatukat az észt légtérben. Bár az oroszok egyelőre nem uralták az eget, ez egyáltalán nem hátráltatta őket a szárazföldi előretörésben. A háború első négy órájában több falut romboltak le és várost döntöttek romba, úgy, hogy sok tankjuk még csak el sem sütötte ágyúit. Elsőprő fölényben voltak. Azok, akik kicsit is értettek a hadtudományhoz, mindezt előre láthatták, hiszen a parányi Észtország az ország katonai védelmének megerősítése helyett jobbra a diplomáciára fókuszált.”

Tom Clancy elsodró erejű mesélő. Nemcsak napjaink fenyegetettségét észleli és írja le háborzongató realizmussal, de a harminc éves múltira visszatekintő, hidegháború jelenetekben a múltat is. Behatóan ismerteti, hogy hogyan menekíti ki az orosz oligarchia az összeharácsolt vagyonát Oroszországból az adóparadicsomokba, de leírja azt is, hogy a titkosszolgálat mennyire összefonódott az orosz alvilággal, ahol mindennel ölnek, így pl. az amerikai elnök orosz barátját polónium sugárzással. Litvinyenko esetére emlékezzünk, az esernyős KGB gyilkosságoknak vége. Harácsolás, agresszió, pénzmosás, korrupció, minderről hiteles képet kaphatunk Tom Clancy regényében. Tom Clancy halála remélhetően nem akadályozza meg valamelyik babérrá törekvő bestseller író, hogy az orosz sötét üzemekre fény derülhessen.

Kerekes Tamás

A kiadó

Az új Jack Ryan-regény főhőseinek ezúttal az orosz politikai erők alattomos támadásaival kell szembenézniük. Harminc évvel ezelőtt Jack Ryan CIA-elemzőként dolgozik: egy svájci bank gyanús ügyeit felfedező titkos ügynök halála ügyében nyomoz. Kitaró erőfeszítései nyomán pénzügyi visszaéléseket leplez le, és felfedi egy Zenit kódnevű - állítólagos KGB-bérgyilkos - működését. A saját életét is kockáztatja, hogy elkapja a férfit, akinek nyoma vész. Az ügy idővel feledésbe merül...

Napjainkban Jack Ryan az USA elnöke. A politikus jó barátja polóniummérgezés áldozata lesz. A nyomok Oroszországba vezetnek, ahol egy befolyásos, új politikai vezető, a titokzatos Valerij Vologyin került a zürzavaros időket élő ország elnöki székébe. Üstökösszerű felemelkedését múltban gyökerező, sötét tikok és árulások homálya fedi. Az egyszemélyes birodalom kiépítése érdekében Vologyin nem válogat az eszközökben, így a világ újra retteghet a félelmetes orosz medvétől.

Ifjabb Jack Ryan - a Campus titkos felderítőcsapata segítségével - egy több évtizedes, nemzetközi konfliktus mélyére ássa magát, hogy befejezze a nyomozást, amit az apja elkezdett. Társaival a színpalán mögött veszik fel a harcot a könyörtelen ellenséggel. Eközben Amerika politikai és katonai vezetői kétségbeesett küzdelmet folytatnak, hogy megfékezzék az orosz agressziót. A krízis elkerülhetetlennek tűnik.

Tom Clancy (1947-2013) az irodalmi thriller atyjaként számon tartott világhírű író számos regényéből - *Vadászat a Vörös Októberre*, *Férfias játékok*, *A rettegés arénája*, *Végveszélyben* - sikeres hollywoodi film készült. Tom Clancy, aki a hadtörténet, a hidegháború és a napi politika aktív ismerője volt, műveiben a részletekbe menő és hiteles hírszerzői/katonai világ bemutatásával szerzett nevet magának. A New York Times bestseller írója 2011-ben megjelent regényét (*Against all enemies; Egy mindenki ellen*) Peter Telep közreműködésével írta, melyben az alvilág köreiből beépülő Moore ügynök újszerű képességekkel lép fel a modern kor kihívásai ellen. 2012-ben napvilágot látott újabb regénye, a *Locked On* (Célkeresztben) magyarul a Partvonalnál 2013 karácsonyára jelent meg, és ebben ismét jól ismert főhősét, Jack Ryant lépteti fel. A legutóbbi hazai kiadás megjelenése előtt nem sokkal, 2013 októberében Tom Clancy váratlanul elhunyt, legalább még két kiadatlan regényt hagyva hátra a magyar olvasóknak. A két utolsó regény kiadásának előkészületei folyamatban vannak.

Christian Kracht: Imperium

M-érték Kiadó, 2016.

alexandra.hu

A XX. század első harmadában, s annak is az elején játszódó mű keserű satíra, s a legsötétebb fekete humor egyvelege. Hősünk kókuszdióra alapított vegetáriánus közösséget szándékozik a német délszaki gyarmatokon létrehozni, de már az első ismerőse, egy tamil ellopja a pénzét. A mű olvastatja magát, huszonnyolc nyelvre lefordították, írhatta volna James Conrad, Hermann Hesse, de akár a fiatal Thomas Mann. Cselekménye gördülékeny, prózája feszes, nem kalandozik el sűrűn. Azonban hiába szurkolunk hősünknek, az csupa abszurd kalandba keveredik, még orgyilkost is bérelnek a német gyarmatokon hűsölő bigottok, hogy tegyék el láb alól, de mindössze annyi történik Engelhardt-tal, hogy egy ujját levágja, mert megtámadta a lepra, amelyből a kókusztej-diéta majd sikeresen kigyógyítja. Ez a sóban tartósított hüvelykujj az egyetlen tápláléka húsból, a főhős mintegy felfalja egy testrészét. Színes mellékalakok, köztük egy ál-fényevő tarkítja a palettát, s áttekintve a szereplők életútját, mondhatni, a kolónia kialakítása nem sikerült, nem lehet impériumot építeni egy kókuszdióra, hiába az odasereglt fantaszta lelkek. Impozáns próza, ragyogó kötet.

Kerekes Tamás

Részlet:

„Először elnyújtott kürtszó hangzott fel a hosszúkás fehér felhők, a tündöklő nap, a világos égbolt alatt, majd a hajóharang adott nyomatékot az ebédre való hívásnak, és csendes, puha léptekkel egy maláj boy járta végig a felső fedélzetet, hogy vállukat finoman / gyengéden megszorítva fölébressze azokat az utasokat, akiket rögtön a bőséges reggeli után újra elnyomott az álmom. A Norddeutsche Lloyd, sújtsa az isten átka, a hosszúcopfos kínai szakácsok [konyha]művészetének köszönhetően minden reggel gondoskodott legalábbis az első osztály utasai számára pompás ceyloni alphonso-mangókról, amelyek hosszában félbe vágva s ellenállhatatlan szépérzékkel tálalva kellett magukat az utasoknak, nemkülönben szalonnás tükrötjáról, csípősre pácolt csirkemellről, garnélákról, illatos rizsről, s mindehhez erős angol sört kínált. Épp ez utóbbi bőséges fogyasztása okozta, hogy a Prinz Waldemar gőzösön hazafelé utazó, céhük fehér flanel egyenöltözékét viselő ültetvényesek külseje (akik sokkal inkább szétvetett tagokkal elheverték a felső fedélzet nyugágyain, mintsem rendesen lefeküdtek aludni) fölöttébb kulturálatlannak, már-már züllöttnek látszott. Nyitott slicchajtókájú [am Latz offen] nadrágjuk gombjai lazán fityegtek, mellényük curry-mártás sáfránysárga foltjaival telepettyezve. Teljességgel kibírhatatlan volt a látvány. Sápata, borostás, lompos-közönséges, földimalacokra emlékeztető németek heverték ott szanaszét, és ébredtek reggeli utáni alvásukból / ejtőző alvásukból, németek, nemzetük világbefolyásának delelőjén.

Így vagy ilyesféleképp gondolta az ifjú August Engelhardt, miközben vékony lábait egymáson átvetve kézfejevel lesöpört a ruhájáról egy képzeletbeli morzsát, és magában füstölögve nézte az olajosan fénylő, sima tengert a hajókorlát fölött. Jobb- és balfelől fregattmadarak kísérték a hajót, amely száz tengeri mérföldnél sosem távolodott messzebbre a szárazföldtől. Hol felbukkantak, hol a víz alá buktak ezek a fecskefarkú pillangókhöz hasonló vadászok, akiknek tökéletes röpművészetéért és kuriózus (páratlan) zsákmányszerző mutatványaiért valamennyi déltengeri hajós odavolt. Engelhardt is lelkesedett a Csendes-óceán madaraiért, leginkább a mézevő csengőmadárért, az anthornis melanuráért; annak idején, gyermekkorában órákig tanulmányozta a fólíánsokban e madarak saját gyermeki képzeletének izzó napfényében ragyogó pompás tollazatát, s apró ujjaival végigsimított a képeken a madarak csőrén és

tarka tollruháján. Most azonban, amikor valóban a szárnyalásuk kísérte az útját, Engelhardt rájuk sem nézett; mindegyre a kövér ültetvényesekre tapadt a tekintete, akik - régóta kezletlen, harmadfokú szifilisz hordozván magukban - most tértek vissza ültetvényeikre, elbóbiskoltak a Der TROPENPFLANZER és a Deutsche Kolonialzeitung száraz és fárasztó stílusban írott cikkei fölött, s most cuppogva fedetlen keblű, sötétbarna négerlányokról álmodtak.

Az ültetvényesek szó nem pontos megnevezés, ez a fogalom ugyanis méltóságot feltételez, magába foglalja a természettel és a növekedés magasztos csodájával való értő foglalkozást; nem, ezekre az alakokra vonatkozóan a szó valódi értelmében vett intézőkről kéne beszélni, minthogy pontosan azok voltak, a vélelmezett haladás gondnokai, ezek a filiszterek a három évvel ezelőtti berlini vagy müncheni divat szerint nyírott bajszukkal, a vörös erek behálózta orrcimpájuk alatt, amelyek minden kilégzéskor hevesen reszkettek, nyugtalanul vonagló szivacsos ajkukkal, amelyen nyálbuborékok csüggték, olyan benyomást keltve, mintha (csak a labiális tapadás állapotából tudnának kiszabadulni) maguktól föllebegnének, akár a gyermekek által fújt imbolyogva lebegő szappanbuborékok.

Az ültetvényesek lehunytt szemhéjuk részén át egy valamelyest félrehúzódva gubbasztó, reszketeg / reszkető, alig huszonöt éves idegköteget láttak, melankolikus szalamandra-tekintetű szemekkel, amint soványan, véznán, hosszúhajúan ül ott, tojáshejszínű, formátlan ruhában; hosszú szakálla nyugtalanul söpör ide-oda gallértalan zubbonyán, és valószínűleg fölsvillant tudatukban a kérdés, mi olyan különös ezen az emberen, aki minden második reggelineél, sőt minden lunchednél is a másodosztály szalonjának egyik sarkában ül egy asztalnál, magányosan, egy pohár gyümölcs előtt, s egy fél trópusi gyümölcsöt darabol fel akkurátusan, majd kinyit egy kis kartondobozt, amelyből desszert gyanánt némi száraz, porított földnek látszó finom, barna port kanalaz a vizespoharába. S ezt a földpudingot még meg is eszi! Mennyire egzaltált! Minden bizonnyal valami prédikátor, látnivalóan anémiás, élhetetlen. És alapjában véve érdektelen is. Mindenekelőtt pedig időpocsékolás tovább töprengni rajta. Az ültetvényesek magukban egy évet jósoltak neki itt, e csendes-óceáni térségben, s fejüket megcsóválva újra lehunytták résznyire nyitott szemüket, majd valami érthetlent mormolván ismét álomba merültek.

A hangos, érdes / csikorgó horkolás végigkísérte a német hajót az amerikai Fülöp-szigetek mellett el-, majd a Luzon-út[vonal]on való végighaladtában (Manilát elkerülték, mert nem lehetett tudni, vehet-e még kedvező fordulatot a gyarmaton kirobbant háború), s tovább Holland Kelet-India végtelennek tűnő térségein és végül magában a német protektorátusban is.

Nem; istenem, hogy undorodott tőlük. Nem, nem és még egyszer nem! Engelhardt fölütötte Schlickeysen Kenyér és gyümölcs című alapművét, majd becsukta, ismét kinyitotta, próbált néhány bekezdést olvasni, de hiába, azután a ruhazsebében folyton magánál hordott ceruzacsonkkal írt magának a margóra néhány megjegyzést, amelyeket, alighogy leírta őket, már maga sem tudott kibetűzni.

A hajó nyugodtan ringott tova a felhőtlen égbolt alatt. Engelhardt egyszer egy csapat delfint pillantott meg a távolban, ám mire elérte a fedélzetmester távcsövét, a kecses állatok már lemerültek a tenger kifürkészhetetlen mélységeibe. Hamarosan elérték Palau csinos szigetét, átadták a postaszákokat, majd továbbindultak. A következő rövid kikötéskor, Yapon / Yap-szigeten, néhány vendéghajós kenu közelített tétován a nagy hajóhoz; a bennszülöttek fél disznókat és jamszgyökeret kínálgattak az utasoknak, ám sem azok, sem a hajó legénysége nem tanúsította a legcsekélyebb érdeklődést sem az eladásra kínált áruk iránt, viszont a hajó fordulásakor a hajócsavar örvénye elkapta és hajó falához csapta az egyik kenu. Gazdája, a szigetlakó a tengerbe ugorva megmenekült, a kenu azonban kettéhasadt, s az élelmiszerek, amelyeket az imént még a magasba nyújtottak a barna kezek, most a tajtékosan hullámzó vízben hánykolódtak, és Engelhardt, aki Schlickeysen könyve köré kulcsolt kézzel / mintegy

átölelve Schlickeysen könyvét, s messze a mellvéd fölé kihajolva nézett lefelé, összeborzadt egy fél disznó látványától, amely véres inak rojtjaival az oldalán előbb a víz színén úszott, majd lassan elmerült az óceán indigókék mélyébe.

A Prinz Waldemar háromezer tonnás masszív, modern gőzös volt, amely Hong Kong felől érkezve háromhavonta átszelte a Csendes-óceánt Sydney felé, útba ejtve a német protektorátust, nevezetesen Új-Pomerániát s azon belül a Gazella-félszigetet, nevezetesen a Blanche-öböl partján fekvő fővárost, Herbertshöhét (a város két kikötőpartja közül az egyiket), amelynek jól hajózható medencéjét valaminő optimista szeszélyből [tengeri] kikötőnek hívták / [tengeri] kikötőként emlegették.

Herbertshöhe nem volt Szingapúr; lényegében két fából épült kikötőhelyből és néhány egymást keresztező széles alléból állt; ezek mentén létesült a város három impozánsnak vagy (viszonyítás kérdése) kevésbé impozánsnak ható kereskedelmi lerakata, a Forsayth, a Hensheim & Co. és a Burns Philp cégeké. Ezenkívül volt még egy nagyobb épület, a Yapban és Palau szigetén guanóval kereskedő Jaluit-Társaságé, továbbá egy rendőrőrs, egy templom, körülötte rendkívül festői temetőkerttel, a Bismarck Szálloda és konkurrensé, a Deutscher Hof, egy kikötőfelügyelőség, révkapitányság, két vagy három taverna, egy említésre sem érdemes kínai városrész, egy német klub, egy Wind doktor és Hagen doktor gondos felügyelete alatt működő kis klinika, valamint a kissé a város fölé magasodó, délutánonként valószínűtlen fényben ragyogó zöld fűvel benőtt dombon álló kormányzói hivatal. Ezzel együtt rendezett, feltörekvő német város volt, amelyet fészeknek csak gúnyból nevezhetett bárki, vagy ha a sűrűn száraz eső függönyétől harminc lépésre az orra előtt már nem tudta megkülönböztetni a dolgokat.

A délben lezúduló felhőszakadások után pontban háromkor minden alkalommal előbukkant a nap, és pompázatosan élénk színű, tarka madarak lépdeltek peckesen a magas fű chiaroscurójában, víztől csöpögő tollazatukat tisztogatva. Ezután bennszülött gyerekek tapicskoltak / hancúroztak az allék tócsáiban, a magasba nyúló kókuszpálmák alatt; mezítláb, meztelenül; némelyikük szakadt rövidnadrágban (ezeken több volt a lyuk, mint amennyi bennük az anyag), s fejükön a természet valaminő pajkos szeszélye folytán szőke, gyapjas haj göndörödött. Ők Kokopónak nevezték Herbertshöhét, ami kétségkívül jobban hangzott, s főleg szebben lehetett kimondani.

A német védnökségi területek, II. Vilmos császár öfelsége afrikai birtokaival ellentétben ebben a szakértők mind egyetértettek kivétel nélkül teljesen fölöslegesek voltak. A koprából, a guanóból és a gyöngyházból származó bevételek távolról sem fedezték egy ekkora, a Csendes-óceán végtelenjében szerteszórt birodalom fenntartásának költségeit. A távoli Berlinben azonban úgy emlegették a szigeteket, mint nyakékké fölfűzött drága, fénylő gyöngyök sorát. Védelmező szószólói és ellenzői egyaránt szép számmal akadtak a csendes-óceáni gyarmatoknak, mindenesetre a politikai erőként még fiatal szociáldemokraták voltak azok, akik a lehangosabban firtatták a déltengeri gyarmatok fontosságának és hasznának kérdését.

Nos, ebben az időben estek meg azok az események, amelyeket krónikánk elbeszél, s ha el akarja mondani őket, akkor a jövőt is tekintetbe kell vennie, hiszen az eseménysor, amelyről e tudósításban szó van, a huszadik század legkezdetén játszódott le, s ez a század csaknem a feléig a németek évszázadának ígérkezett, olyan századnak, amelyben a németiség elfoglalja az öt megillető dísz- és elnöki helyet a népek asztalánál, ami az akkor mindössze pár emberi évet megért század kilátópontjáról nézve teljességgel valószínűnek is látszott / tűnt. A következőkben tehát egyetlen, a németiség képviselőjéül választott férfi történetét fogjuk elbeszélni, egy romantikusét, aki, mint annyian e speciesből, elvetélt művész volt, s ha eközben mintegy kikerülhetetlen párhuzamokra ismerünk közte és egy másik német romantikus és vegetáriánus között, akinek talán jobb lett volna a festőállványa mellett maradnia, úgy ez a párhuzamosság

teljességgel szándékolt és értelemszerűen bocsánat! in nuce koherens is. Igaz, hogy ez utóbbi pillanatnyilag még zavaros fejű, pattanásos kölyök, akinek bőven kijut atyai pofonokból. De várjatok csak: cseperedik / nő, cseperedik.

A Prinz Waldemar fedélzetén utazott tehát az ifjú August Engelhardt Nürnbergből; szakállas, vegetáriánus, nudista. Németországban nemrég rajongó hajlamra valló Gondtalan jövő címmel könyvet publikált, most pedig Új-Pomerániába tartott, hogy kókuszültetvénynek való földet vásároljon; hogy pontosan mennyit és hol, azt még maga sem tudta. Ültetvényes lesz, de nem profitéhségből, hanem ama mélységesen átérzett hittől vezérelve, hogy grandiózus eszméje erejével örök időkre képes megváltoztatni az ellenségesnek, ostobának és kegyetlennek érzékelt világot.

Engelhardt, miután egy szigorúan vizsgálódó szelektálás során minden más élelmiszert tisztátalannak talált, váratlanul akadt rá a kókuszpálma gyümölcsére. Egyszerűen nem volt más lehetőség: a cocos nucifera, amiként azt Engelhardt fölismerte, s ahogyan mély meggyőződésévé vált, a Teremtés közmondásos koronája, az Yggdrasyll világfa gyümölcse. A pálmafa legmagasabb régiójában [részén] nő, a fényességes Atyaisten felé fordulva; vízzel, tejjel, kókuszszírral ajándékoz meg minket, nemkülönben tápláló gyümölcshússal; a természetben egyedülálló módon szelénnel is ellátja az emberi szervezetet; rostjaiból lábtörlőt, tetőt és kötelet készítenek, törzséből bútorokat, sőt egész házakat; magjából olajat sajtolnak, hogy elűzzék vele a sötétséget, és kényeztessék vele a bőrt; remek edényként szolgál még az üresre vajt kemény héja is, amelyből csészéket, kanalakat, korsókat, sőt, még gombokat is lehet csinálni; tüzelőanyagként nemcsak hogy messze fölülmúlja a hagyományos tűzifa fűtőértékét, de füstje a szúnyogokat és legyeket is távol tartja; egyszerűen: a kókuszdió tökéletes. Istenhez válik hasonlatossá, és halhatatlan lesz, aki kizárólag ezzel táplálkozik. August Engelhardt leghőbb vágya, mi több, küldetése egy kokovorista-kolónia megalapítása volt; prófétának és egyben misszionáriusnak is látta önmagát. Ezért utazott a déli tengerekre / Melanéziába / Óceániába, ahová már megszámlálhatatlanul sok álmodozót csalogattak a [földi?] Paradicsom szirénhangjai.

A Prinz Waldemar füstzászlót húzó kéményével nyílegyenesen Herbertshöhe felé tartott. S miközben a hátsó fedélzetről nap mint nap két nagy kondérnyi ételmaradékot öntöttek a tengerbe, délen, a távolban egymás után vonultak el a Kaiser-Wilhelmsland partjai, a Finisterre-hegység (ahogyan Engelhardt leolvashatta a térképről ezt a mormolós / mormolásszerű nevet) és a mögöttük fekvő, földérítetlen és veszedelmes vidékek, amelyekre német láb még sohasem lépett. Százezer-millió kókuszpálma nőtt ott. Engelhardt egyáltalán nem volt fölkészülve ezeknek a déli tengereknek a már-már fájdalmas szépségére; a nap sugarai fényes oszlopokként törtek át a felhőkön, esténként békés enyhület ereszkedett / terült szét a partokra/-on és egymás mögött sorjázó, az alkony cukroslila fényében a végtelenbe nyúló hegyláncokra/-láncaikon.

Egy fehér trópusi öltözéket viselő, csíptető úr közeledett hozzá, aki maga is testes volt ugyan, mégsem tűnt olyan eltompultnak és tunyának, mint a kollégái, s Engelhardton abban a szempillantásban úrrá lett az a már-már beteges félszégesség, amely minden alkalommal elfogta, valahányszor / ha magabiztos emberekkel találkozott, akik szilárdan meg voltak győződve létezésük és cselekedeteik helyességéről. Tudja-e Engelhardt, hogy hívják azt a nyugágyat, amelyen ő, Engelhardt, meg a többi utas átszundikálja a délutánokat? Engelhardt némán nemet intett, majd lehajtotta a fejét annak jeléül, hogy ismét el óhajt mélyedni Schlickeysen könyvében, az ültetvényes azonban, aki könnyed[?] meghajlás kíséretében Hartmut Otto úrként mutatkozott be, még egy lépéssel közelebb jött, mint aki valami fölöttébb fontos titkot készül közölni. Nos, ezeket a fedélzeti nyugágyakat, most kapaszkodjon meg Engelhardt, előre felé kihajtható fa-lábtámaszuk okán bombay fonicatornak nevezik.

Engelhardt nem egészen értette, s egyébként sem szenvedhette a nemiséggel kapcsolatos kétes szójátékokat, minthogy a szexuális aktus teljességgel természetes, mindenesztül Istentől való dolog volt a szemében, s nem valamiféle frusztrált és félreértelmezett férfiasság részének tekintette. Ám nem érezte szükségét, hogy ezt ki is mondja, csupán valamelyest tanácstalanul és fürkészőn nézte az ültetvényest. Most tehát Otto úron volt a sor, hogy, mondhatni, vissza-kozzék, s egy sor legyintő kézmozdulat kíséretében és mellékesen eldarálja a német protektorátusban folyamatban lévő ügyleteit. Felejsük el, mondta, s miközben magabiztos eleganciával letelepedett a nyugágyba, meglazította ingének a párás levegőtől és saját verejtékezésétől némiképp átnedvesedett nyakát. Ő most, avatta be Engelhardtot művészi tökélyvel pödörve fölfelé bajsza végét, Paradisaeidaeben, paradicsommadarakban utazik, amelyeknek tollaiért az Újvilág szalonjaiban, New Yorktól Buenos Airesig, mostanság csillagászati összegeket lehet kasszírozni. No és a madaraknak az életükbe kerül-e ez, érdeklődött Engelhardt, akinek, miután Otto közvetlenül mellette berendezkedett a nyugágyon, semmi lehetősége nem maradt immár visszamenekülni a könyvéhez. Ideális esetben, nota bene, eleven madarak tollait tépik ki persze vannak kereskedők, akik a kifejlett paradicsommadarak maguktól elhullajtott ékeségeit szedetik össze a dzsungel talajáról, ám ő, Otto mélyen lenézi az ilyen módszereket. A tollaknak, mintegy minőségi tanúsítványként, legyen csak vércsepp a [toll]gerincük alsó végén, másként meg se veszi őket. Engelhardt elhúzta a száját, és meglehetősen kényelmetlenül kezdte érezni magát, ám ekkor már meg is szólalt az ebédre hívó harangocska, s Otto finoman, de határozottan karon ragadta - ugye számíthat arra a megtiszteltetésre, hogy Engelhardt vele költi el az ebédjét?

Hartmut Otto voltaképpen morális ember volt, még ha erkölcsisége a múlt század [táp]talajából sarjadt is ki, minél fogva az épp kibontakozóban lévő új korszak szelleme iránt (amelynek megtestesítője itt most August Engelhardt volt) nem sok megértést tudott tanúsítani. Szó se róla, a paradicsommadár-vadász olvasott, sőt kétségkívül bizonyos akribiával olvasott (különösképpen a taxonómiai munkáikat) haladó természettudósokat, például Alfred Russel Wallace-t, Lamarckot és Darwint, ám nemcsak a modernségben, mint kumulatív folyamatban való hit hiányzott belőle, de ha a véletlen folytán netán személyesen találkozott, mint például e mostani hajóúton, egy radikális szellemmel (amilyen Wallace és Darwin is volt), benne sem volt képes e típust felismerni és elfogadni; már Engelhardt vegetarianizmusa elég volt a szemében az anatómához.

Engelhardt kényszeredetten hagyta magát az első osztályon a szalon egyik asztalához vezetni. Itt a vendégek nehéz, lószőrtöméses háttámlájú neogótikus székeken ülve németalföldi mesterek festményeinek aranykeretes reprodukcióin pihentethették a tekintetüket .”

Kiadó

August Engelhardt nagy reményekkel fordít háttát az európai civilizációnak a huszadik század hajnalán. Romlatlan, paradicsomi idillről álmodozik, amikor a fenyegető modernség elől menekülve a déltengeri gyarmatra, Német Új-Guineába hajózik. A nudizmust és vegetarianizmust éltető fiatalember a kókuszdió hitére szeretne új vallást alapítani, hogy követőket toborozva és kis szigetén új birodalmat építve az egész emberiségnek utat mutathasson. Zavaros eszméi azonban a kiteljesedés helyett egyre mélyebbre taszítják.

Christian Kracht satírja a történelmi kalandregény műfaját újítja meg Jack London, Herman Melville és Joseph Conrad nyomdokain haladva. A regény feleleveníti a német gyarmatok groteszk, elveszett világát, miközben a huszadik század tragikus európai történéseire is reflektál. A valós történelmi tények és alakok azonban bravúros írói játék eszközei lesznek, az olvasó pedig hol szórakoztató, hol megrázó képet kap az emberi eszmék és törekvések törekeny természetéről.

„Az Imperium háttérében minduntalan fel-feltornyosulnak az árnyyszerű sorshegységek: a német történelem fordulatai, melyek felsejlenek a kivonuló idealisták mögött, akik az egészet lehetővé tették azzal, hogy kiszöktek belőle, amikor a sors gonosz sodrása egy percre megállt. Kalandregény. Semmi kétség. Hogy még van ilyen.” (Elfriede Jelinek)

Liane Moriarty: A hipnotizőr szerelme

Pioneer Books, 2016.

www.alexandra.hu

Fajsúlyos könyv, de arra is bizonyíték, hogy be lehet törni Ausztráliából a New York Times bestsellerlistájára. Alapjában véve hagyományos technikájú képfestő a szerző, akinek az epikai íve biztos kezekben van. Hősei sorsában az elengedés különböző aspektusai jelentik a konfliktust. Szereplői különböző harcokat vívnak, legtöbbször magukkal. Álmegoldást jelentő választást jelentő válaszok következményeit végig tévelyegve kell visszajutniuk a kiindulóponthoz. Nagyszabású tabló ez, ki-ki megtalálhatja magát az ábrázolt szereplők sorsa közt. Legnagyobb problémát a készen kapott társadalmi reflexek okozzák az ellene feszülő erővel szemben egyazon lélekben. A hősnő, Ellen, hipnoterapeuta, akihez különböző problémákkal küszködő emberek járnak kezelésre. Van, aki teherbe akar esni, van, aki a dohányzásról akar lemondani, van, aki elviselhetetlen lábfejéjét szeretné kezeltetni. Ellen társa, Patrick, geodéta, fiuk Patrick. Patrick özvegy, feleségét, Callent, súlyos betegségben veszítette el. Életük biztos mederben folydogál, ráadásul Ellen három hónap után biztos benne, hogy gyermeket vár, meg is akarják tartani és esküvőt is terveznek. Életüket beárnyékolja a Tasmániában nevelkedett Saskia, aki rátelepszik a családra. Ő Patrick előző élettársa. Saskia nem elégedik meg kukkolással, a szerelmespár utáni leskelődés a veszét is okozza. Egy éjjel behatol Patrickék házába (nem először), s legurul a lépcsőről, eltörik a medencecsontja, lábát szegi, s a kis Jack (Patrick előző házasságából származó kislánya is) kezét töri. A regény ábrázolása sohasem egysíkú, több ember küzd a boldogulásáért, de a hozzá vezető utak nagyon is különböznek. Az írónőnek különös képessége az, hogy nagy absztrakciókat képes olvasmányosan dramatizálni, én tövig rágtam körmöm, s hogyha szurkolunk Patrick és Ellen házasságáért és a felcseperedő babáért, s végigolvassuk ezt a letehetetlen regényt, akkor azt is megtudjuk, hogy sikerül megszabadulniuk az életüket beárnyékoló harmadik személy személytől, Saskiától.

Kerekes Tamás

A kiadó:

Ellen professzionális hipnoterapeuta, aki úgy hiszi, tudja, milyenek az emberek. Felismeri a motivációikat, a problémáik mögött rejlő lélektani okokat, és segít megtalálni a megoldást. Élete végre minden területen jól alakul: újdonsült kapcsolata Patrickkel rendkívül reménykeltőnek tűnik. A férfinak azonban nem egyszerű a sorsa: néhány éve megözvegyült, egyedül neveli a fiát, ráadásul legutóbbi szerelme megszállottan zaklatja őt. Ellen szeretne mindent megtudni a zaklatóról, és nem is sejt, hogy valójában már nagyon is ismeri őt...

„Kellemesen humoros, finoman megrendítő, mégis megnyugtató történet csalódásról és megbocsátásról... Moriarty stílusa lefegyverző: egyszerre pezsdítően eszes és mélységesen lélektani. Átmelegít.” (USA Today)

„Az első három fejezet megírása után azt gondoltam, hm..., ez bizony thriller. S bár a regénynek vannak thrillerhez méltó elemei, A hipnotizőr szerelme valójában egy napjainkban játszódó történet, amely a jó és a rossz között húzódó bizonytalan határterületekről, illetve azokról a határvonalakról szól, amelyeket átlépünk a szerelem érdekében.” (Liane Moriarty)

Emma Healey: Elizabeth eltűnt

Cartaphilus

www.alexandra.hu

A szerző első regénye nagyon jól sikerült. A két idősíkon futó történet sok kedvenc szerzőm erőssége, és Healey is jól bánt mind a múlttal, mind a jellel.

A múltban történtek érdekessége, hogy a II. világháború után játszódik. Kevés könyvet olvastam erről az időszakról. Tömegek indultak útnak, hátha máshol könnyebb az élet, mint ahol túléltek a háborút. Férjek és feleségek keresték egymást, vagy ellenkezőleg, eltűntek a régi életükből bizonytalanságban hagyva a családjukat. Romos házak, jegyrendszer és sorbanállás a kevés fejadagokért, munkanélküliség.

Hetven évvel később Maud egyedül él családja házában. Napjai egyre inkább elvesznek. Egyik percben még határozott céllal indul el otthonról, aztán a következő percben már az utcán áll zavarodottan. (Szívbemarkoló volt olvasni, hogyan veszik el a világ az idős nő számára.)

Gyerekkora azonban élénken él benne, minden nehézség nélkül eleveníti fel az az időt, mikor megtudják, hogy nővére, Sukey eltűnt.

Az idős nő elméje összemosza a jelent és a múltat. A jelenben barátnőjéért, Elizabethért aggódik, aki napok óta elérhetetlen. És ez az aggodás aztán felszínre hozza élete legnehezebb időszakát, mikor nővére után nem találtak semmi nyomot, csupán egy bőröndöt.

„Egy másodpercre szinte súlytalannak éreztem magam, egy elképzeltől, amelyben a nővérem élt, a saját világunkban, a saját ruháiba öltözve épp elment tőlünk vacsora után.”

Sukey eltűnése utáni időszak nagyon izgalmasan lett megírva. Bár Sukey férjével együtt tűnik el, a férj, Frank hetekkel később megkerül...

Szinte mindenki gyanús, aki ismerte a fiatal nőt. Sőt a környéken egy sorozatgyilkos is ólálkodik.

Maud hónapokig járja be ugyanazt az útvonalat, amin nővére is mindig megfordult. Minden egyes eldobott holmit jelnek tekintett, ami elvezeti nővéréhez.

A történet vége frappánsan zárul. Maud zavaros elméje addig-addig váltogatja a múlt és jelen eseményeit, míg rá nem talál a titkok nyitjára, vagyis hogy hová tűnt Sukey. (betűvető)

Az Elizabeth eltűnt Emma Healey első regénye, mellyel 2014-ben egyből elnyerte a rangos Costa-díjat. Healey a történetet saját családja életéből merítette: egyik nagymamája szellemi hanyatlása indította arra, hogy a demenciáról, erről a szokatlan témáról írjon. A magyarul április vége táján megjelenő kötetet óriási várakozás előzte meg: kilenc angol kiadó licitált a kiadás jogaiért, a tévés megfilmesítés joga is elkelt már, épp csak azon morfondírozhatunk, melyik nagyasszony kapja a főszerepet: Maggie Smith vagy Judi Dench.

„Miről is beszéltem? Nem emlékszem. Volt valami. Valami... valami... valami... Nem emlékszem. Elizabeth eltűnt.”

A házban szanaszét emlékeztető papír-cetlik. Ezek segítségével vívja Maud egyre kilátástalanabb küzdelmét a feledékenység, az öregség, a demencia ellen. Fokozatosan veszíti el emlékezetét és kapcsolatát a világgal. Tennivalók és tilalmak. Apró emlék-fogódzók: a lánya, az unokája, a gondozók, és egyetlen megmaradt barátnője: Elizabeth. Ám Elizabeth eltűnt. A valóságban, vagy csak Maud bomladozó tudatában? Büntény történt vagy baleset? És most, vagy hetven évvel ezelőtt?

A regény főhősnője és narrátora, Maud nyolcvankét éves: fokozatosan veszi el emlékezetét és kapcsolatát a világgal. A rövid prologusban barátnője kertjében megtalálja egy púderkompakt maradványát, ami a nővééré volt hetven évvel ezelőtt. Ez a különös nyitány a kezdete annak a kettős rejtélynek, amely végigvonul a könyvön. Mi történt hetven évvel ezelőtt, és miért felejtette el Maud? Vagy csak a tompuló emlékezet játéka volna ez is?

Barátnőjét, Elizabethet azonban Maud nem tudja és nem akarja elfelejteni. Pedig Elizabeth eltűnt. Vagy Maud hiszi róla, hogy eltűnt és veszélyben van. De senki nem hallgat rá: se a lánya, se a gondozói, se a rendőrök, és legkevésbé Elizabeth fia. Az ő keze lenne a dologban?

Maud csak a kis céduláira, az érzéseire és emlékfoszlányaira hagyatkozhat, de elhatározza: kideríti az igazságot, és megmenti a barátnőjét.

Eltökéltsege megszállottság. Kutat Elizabeth kiürült házában, az utcákon és a kertben, de időérzéke, teste és a tárgyak is mindinkább cserben hagyják. Egyre gyarapszanak körülötte a tilalmak: tilos a boltba menni (hiszen attól félnek, haza sem talál), tilos főzni (mert lassan egy lágytojás is kifog rajta, szénné ég még a tea is), tilos egyedül fürödni (mert elalszik a kádban). Az összeszedetett töredékek és tárgyak végül mégis elvezetik valahová: a régmúltba, egy másik megoldatlan rejtélyhez. Sukey, a nővére röviddel a II. világháború után váratlanul eltűnt, sorsára sosem derült fény. Vajon Sukey eltűnésének rejtélye elvezet Elizabeth-hez? Kiderül-e, kiderülhet-e bármi ebben a furcsa, thrillerszerű, lélektani regényben?

Az elbeszélés a jelen és a háború utáni régmúlt között váltakozik. A múltat felelevenítő fejezetek élettel teliek, részletgazdagok. Az olvasó előtt megelevenedik a háború utáni szegénység, érzi Maud szüleinek konyhájában az ételszagot, a kertben a növények illatát, látja Sukey csinos, színes, saját kezűleg varrt ruháit, hallja Sukey férjének érdes, goromba hangját, a szülők veszekedését, tapintható közelségbe kerülnek a kibombázott házakból kézen-közön került bútorok, az élelmiszerjeggyel való seftelés útján szerzett ennivalók. Pontosak az emlékek, érzékletes, már-már érzéki a leírás.

Ám a jelenben Maud már nemigen küzd a pontos emlékezésért és fogalmazásért. Megindító az a folyamat, ahogy tanúi lehetünk a nyelvben kifejeződő gondolkodás leépülésének. Kezdetben Maud még hétköznapi beszélgetést folytat a lányával és a gondozónővel, emlékeztető céduláira kerek mondatokban írja a teendőket. Később egyszerűsödik a beszélt és az írott nyelv, a szellemi leépülés felbomlasztja a nyelvet is, a történet végére pedig szinte a legegyszerűbb szavak sem jutnak már eszébe. A leépülés leírása tárgyilagosságával, sőt helyenként szókimondó humorával éri el torokszorító hatását. Emma Healey verhetetlen ebben.

Emma Healey

Emma Healey négyévesen írta élete első történetét. Nyolcévesen azt mondta a tanító néni-jének, író lesz, de tizenkét éves korában a Spinédzserek című film hatására meggondolta magát, és úgy döntött, inkább ügyvédnek megy.

A jogi karrierből nem lett semmi. Eltelt még tíz év, mire visszatért az íráshoz. Addig pedig - valószínűleg nem családi nyomásra, de azért a családi hagyományok szellemében - Londonban művészeti főiskolára járt (három generáció egy családon belül már hagyománynak nevezhető), könyvkötészetet és könyvtervezést tanult, azután könyvtárakban, könyvesboltokban, galériákban dolgozott. Szorgosan építette művészi karrierjét.

Később megszállottan dolgozott első regényének, az Elizabeth eltűnt-nek a szövegén, amelyre az első fejezetek alapján ösztöndíjat kapott. Norwichba költözött, elvégezte az egyetemen a kreatív írás mesterszakot, és azóta se tért vissza Londonba.

„2007-ben épp egy autóban ültem a papámmal és az apai nagyanyámmal, amikor valahogy beugrott ez a történet. A nagyanyámon már kezdtek mutatkozni a demencia jelei, mert egyszer csak kijelentette, hogy egy barátnője eltűnt. Nem hagyott nyugodni a dolog, de nem is nagyon hittem neki. Aztán nekiálltam megírni a sztorit. Huszonhárom éves voltam, a főhősöm pedig nyolcvanegy, ráadásul még soha életemben nem írtam regényt, szóval nem álltam a helyzet magaslatán. Közben ez a hatalmas korkülönbség mégis felszabadított, mert korábban, amikor írni próbáltam, mindig csak fiatalok jutottak eszembe, fiatal londoni nők, akiknek van munkájuk meg pasijuk, és ez halálosan unalmas volt. Meg arra is gondoltam, hogy ha kigyalok valami erőltetett, kínos történetet, akkor az emberek mutogatni fognak: aha, szóval ez megtörtént veled! Erről meg mégsem mondhatják, hogy ez velem történt meg.”

Emma Healey elég vicces sztorit mesélt arról, hogyan változtatta meg az életét a siker. „El kellett mennem a nőgyógyászomhoz. Ahogy ott feküdtem a vizsgálószékekben, lábam a kengyelben, a doki mellett jelenlévő két nővér megkérdezte, mivel foglalkozom. Én meg azt válaszoltam, hogy írtam egy könyvet. Erre mindannyian faképnél hagytak, a telefonjuk után kapkodtak, hogy utána nézzenek a neten, aztán meg előkotorták a Kindle-jüket, és már töltötték is le a szöveget. Én meg ott hevertem széttárt lábbal. Hát mit mondjak, eléggé zavarban voltam.”

Az agy, az elme működése és működésének zavarai mindig is foglalkoztatták az írókat. Kívülről ábrázolni vagy belülről? Kívülről ábrázolni talán könnyebb egy kóros elmefolyamatot, belülről pedig lehetetlen, hiszen ahhoz személyes tapasztalat szükséges, ami az ábrázolás tudatosságának elvesztésével jár. A világirodalom azonban hemzseg a kísérletektől: a Jane Eyre örült Mrs. Rochesterétől az Amerikai Psycho Patrick Batemanjén, a Tortúra Annie Wilkes-én, Az örült naplója Popriscsinén át de Sade márkijig széles a választék.

Az emlékezet vagy annak elvesztése a legújabb kori irodalom - és mostanában a film - nagy témái közé tartozik. A demenciában szenvedők nem örültek, ugyanolyanok, mint bárki más, ők az emlékezetüket, s rajta keresztül önmagukat veszítik el. Elborzasztó folyamat. Rettogünk tőle, mégis nézzük és olvassuk. Vajon miért? Azt reméljük, hogy másvalakin megfigyelhetjük a személyiség felbomlásának állomásait. Hogy tetten érhetjük a folyamat kezdetét, hogy tudatossággal elejét vehetjük, és persze így minket nem érhet el.

Különösen tragikusak azok a művek, amelyekben egy kiváló, bonyolult szellemi teljesítményekre képes intellektust ér utol a végzet az Alzheimer vagy demencia formájában. Emlékszünk az Aranytó Normanjére (Spencer Tracy), az Iris Iris Murdochjára (Judi Dench) vagy a Megmaradt Alice-nek Alice-ére (Julianne Moore)? De említhetünk regényeket is: Clara Royer Csillagját, Arno Geiger A száműzött öreg királyát vagy Jaume Cabré Én vétkemjét.

Az emberi elme és viselkedés másfajta torzulásai is megtalálhatók a szépirodalomban, és még feltűnőbb, „fogyaszthatóbb” formában a filmvászonon. Az Esőember vagy a Virágot Algernonnak csak elindította a sort, amelyben aztán helyet kapott A kutya különös esete az éjszakában, a Nevem Sam, a Temple Grandin vagy a Forrest Gump.

Elsőregényes szerzőtől merész próbálkozás olyan történetet írni, amelynek főhőse nem emlékszik arra, ami után kutat, sőt a tudatossága, a rálátása és nyelvi eszközei is hiányoznak egy történet megalkotásához. Az Elizabeth eltűnt megrázza és felrázza olvasóját: egy hetven évvel ezelőtti bűnügyet nyomoz ki és mesél el igen furcsa narrátor szavaival. Ám az igazi rejtély az emberi elme, az emlékezet, amely bomlása közben is csodákra képes.

Merényi Ágnes

A kiadó

Maud fokozatosan veszíti el emlékezetét és kapcsolatát a világgal. Egyvalakit azonban nem tud és nem is akar elfelejteni: barátnőjét, Elizabethet - aki eltűnt. Vagy akiről azt hiszi, hogy eltűnt, és veszélyben van. De senki nem hallgat rá: sem a lánya, sem a gondozói, sem a rendőrök, és legkevésbé Elizabeth fia. Netán az ő keze lenne a dologban?

Maud csak a házában szanaszét kitűzött kis céduláira, az érzéseire és emlékfoszlányaira hagyatkozhat, de elhatározza, hogy kideríti az igazságot, és megmenti a barátnőjét. Eltökéltsége a megszállottsággal határos. Kutat Elizabeth üres házában, az utcákon és a kertben, de időérzéke, teste és a tárgyak sora is mindinkább cserben hagyja. Az összeszedetetted töredékek végül mégis elvezetik valahová: a régmúltba, egy másik megoldatlan rejtélyhez. Sukey, a nővére röviddel a II. világháború után váratlanul eltűnt, sorsára sosem derült fény. Vajon eltűnésének rejtélye megmutatja az utat Elizabethhez?

Emma Healey négyévesen írta első történetét. Nyolcévesen azt mondta a tanító nénijének, hogy író lesz, de tizenkét éves korára meggondolta magát. Eltelt még tíz év, mire visszatért az íráshoz. Az Elizabeth eltűnt első regénye, amelyet óriási várakozás előzött meg, és amely Nagy-Britanniában A lány a vonaton sikerével felérő szenzációt keltett, valósággal rabul ejtette hamar millióssá duzzadt olvasótáborát.

Összeállította Kerekes Tamás

Daniel James Brown: Egy csónakban

Kilenc amerikai evezős legendás küzdelme a berlini olimpiai aranyért
Cartaphilus Könyvkiadó, 2016.

Lebilincselő, drámai, mozgalmas, élethű, izgalmas, torokszorító dokumentumregény ez a munka egy evezőscsapat (Washington) életéről, kezdve attól a pillanattól, hogy egy csónakba kerültek. Írt már regényt Három ember egy csónakban címmel Jerome K. Jerome angol humorista, de az a vízisport örömeiről, csetléseiről, botlásairól szólt. S tudnunk kell, hogy az angol író nevében a K. betű Klapka Györgyöt jelenti, aki náluk lelt menedéket Angliában. Ez idő tájt esett meg, hogy Londonban nemzetközi sakkturnát rendeztek, s a magyar sakk nagyjait (Szén Ferenc, Erkel Ferenc, Liszt Ferenc, Klapka György) mind meghívták. Klapka, országának elveszett szabadságharcára visszatekintve elhárította a meghívást. Viszont az evezős dokumentumregény páratlan izgalmakat kelt. El kell érni több embernek a tökéletes harmóniát, s evezni kell szélben, hóban, fagyban, izomszakadással, lelki gyötrelmekkel. Így kovácsolódik ki a csapatszellem, ami a küzdelem alapfeltétele. Miközben pártját ritkító alaposággal térképezi fel nekünk az író a győzelemhez vezető utat, a másik szálon ott áll Németország. Az alkotó nagy gonddal rajzolja meg azokat az erőfeszítéseket is, amelyeket Hitler Németországa tett, hogy a berlini olimpia ideje alatt egy élhető, boldog, szabad ország hamis illúzióját fesse a látogatók elé.

A kiadó:

Az Egy csónakban kilenc alacsony sorból származó fiú portréja, akik az 1936-os berlini olimpián megmutatták a világnak, mi az igazi keménység. A gazdasági világválság éveiben kibontakozó hihetetlen történet középpontjában az a kimondatlan alapvetés áll, hogy a reményt a legnehezebb időkben sem szabad feladni.

Az egyszerre felkavaró és lenyűgöző könyv a Washingtoni Egyetem 1936-os nyolcpárevezős olimpiai csapatáról szól, arról a csapatról, amelyik átformálta az evezősportot, és amerikaiak millióinak figyelmében fürdött. A kihívás, amellyel szembenéztek, az első pillanattól reménytelennek tűnt. A fiúk favágók, hajógyári munkások, farmerek családjából származtak. Sorra meg kellett küzdeniük az elképesztő fizikai és pszichés nehézségekkel, majd mindezek tetejébe külön csatát kellett vívniuk a sportágot hosszú ideje uraló keleti parti elitcsapatokkal, bankárok és szenátorok fiaival.

Bár a kötet az együttes erőfeszítés krónikája, elsősorban Joe Rantz életén keresztül mutatja be az eseményeket, aki tizenévesként család és kilátások nélkül azért veti bele magát az evezésbe, hogy helyreállítsa lerombolt önbecsülését, valamint hogy megtalálja helyét a világban. A múlt démonjai, a gyötrelmes családi háttér és a pusztító szegénység szorításában Joe tisztán látja, hogy csakis akkor maradhat diák, ha helyet kap az egyetem elsőéves evezőscsapatában. A fiúkat egy titokzatos, rendkívül elszánt edző válogatja össze és egy különönc angol csónaktervező segíti, ám ami nyertes csapatná kovácsolja őket, az leginkább az egymás iránti elkötelezettségük. Miután végre megszerzik az olimpiai indulás régóta áhított jogát, életük legnagyobb kihívásával kell szembenézniük: az 1936-os berlini „náci” olimpián Hitler és társai figyelő tekintete előtt kell versenybe szállniuk a bivalyerős német és olasz csapattal.

Daniel James Brown páratlan kötete az utóbbi évtized egyik legnagyobb amerikai tényirodalmi bestsellere. A könyv egyszerre egy korszak tükré, egy fantasztikus eredmény felmagasztalása és egy rendkívüli fiatalember lenyűgöző pályájának krónikája.

Rutherford, Edward: New York

A város, ahol az álmok születnek

Alexandra Kiadó

Párizs után a szerző New Yorkról mesél. Monumentális munka, durván nyolcszáz oldal, mely 1664-től napjainkig mesél e gigászi városról, melynek területén több ember él manapság, mint Magyarországon. Urbanisztikából és várostörténetből, tájtörténetből alaposan felvértezett szerzővel van dolgunk, aki a mocsaras, hollandok, írek, németek, indiánok stb. által gyéren lakott területekből megrajzolja a vágyak városának történetét. A regénykohézió alapja a Master család története, mely család nemzedékeken keresztül összefonódva él, házasodik, vizsályt szít, megmérkőzik a család történetébe lazán beékelődő más családokkal. Egy ajándékba kapott kagylókból készült varázslatosan szép indián öv a vörös szál, melyre Rutherford a meséjét felfűzi. A regénykohéziót tehát ez adja. Némely részletek alaposan kidolgozottak, némely részek halványabban pislákolnak, ahogy a mese kanyarodik. Szerepel benne a függetlenségi háború, a polgárháború, mind-mind teli ellentmondással, majd következik az első, majd második világháború. A szüfrazsett mozgalom, sztrájkok, szocialistaüldözés, polgárjogi mozgalmak, a 2011-es ikertornyok elleni merénylet, az utolsó fejezet 2009-be kalauzol bennünket e remekbeszabott regényben. A könyv olvastán Az osztálylétrán Amerikában című híres szociológiai dolgozat rémlett fel nekem, mert a szereplők zöme egy fokkal jobban akar élni, mint ősei, vagy életének első szakaszában ő maga. Rutherford fel tudja mutatni a sikert és a kudarcot egyaránt szerteindázó meseszövevényében. A kötetet alapos, összehasonlító céllal készült várostérképek egészítik ki, hogy az olvasók is lássák a monumentális város kiépülésének folyamatát. Amerikai náccal nincs dolgunk, de halvány antiszemitizmussal fertőzött szereplővel igen. A karakterek sorsa összekeveredik, egy darabig együtt halad, majd szétválak, s más ponton a jövőben újra kereszteződnek már a leszármazottak sorsai. Rutherford nagy mesélő. Élettel tölti meg mind a nyolcszáz oldalt.

Kerekes Tamás

A kiadó

New York a világ egyik legizgalmasabb és legösszetettebb városa. Az amerikai álm és a szabadság szimbóluma. Ennek a városnak az életét meséli el Edward Rutherford nagyszabású, három és fél évszázadon átívelő regénye.

A történet nyomon követi New York küzdelmeit és felemelkedését az alapítástól kezdve egészen 2001. szeptember 11-ének mindent megrázó tragédiájáig. A hajdani szerény halászfaluból a szemünk láttára fejlődik ki a minden képzeletet felülmúló metropolisz, milliányi ember otthona. Közülük is kitűnik a Master család, akik a puritán ősök letelepedésétől fogva igyekeznek talpon maradni a függetlenségi harcok, pénzügyi válságok és bandaháborúk okozta viharokban. Az egymást követő generációk eltérő sorsa és sokféle küzdelme lenyűgöző részletességű tablóvá áll össze, amely méltó ahhoz a sokszínűséghez és mozgalmassághoz, ami New Yorkot mindig is egyedülállóvá tette.

Rutherford regénye nem pusztán egyszerű városrajz, hanem családok, emberek sorsának finom érzékenységgel megrajzolt krónikája. A város története ugyanis a benne élő emberek történetéből íródik, szorgos polgárok, gátlástalan pénzemberek, jobb sorsra érdemes emigránsok életéből, akik szerettek és gyűlöltek, örültek és elbuktak ebben a sosem alvó, gigászi vadonban.

Frei Tamás: A bankár

Alexandra Kiadó

„Mi is egy bankrablás egy jól sikerült bankalapításhoz képest?”

Bertold Brecht

Vigyázat! A recenzió elemekben termékleírást tartalmaz.

Magyarországon köztudottan nehéz hiteles bűnügyi regényt írni. Még a whiskys rablóról is. A legsikerültebb eddigi kísérlet Munkácsi Miklós tollából származik, aki 1983 nyarán tette közzé Kihívás c. regényét, amit András Ferenc meg is filmesített, s Cannesban kapott a film igazi elismerést. Igaz, Munkácsi Miklós azóta két bűnügyi regénnyel is emelte a tétet (A klán, Holtak kalendáriuma), de a 83-as nívót már nem ütötte meg. Szóba jöhetne még Kondor Vilmos is, de az az igazság, hogy noha tudok róla, egy könyvét sem olvastam. Erre jön Frei Tamás és hoz magával egy jól megkomponált, alaposan aládúcolt, pénzügyis, politikai thrillert a mai magyar rögvalóságról. Frei könyve alapos, de olvasmányos munka. Frei otthonosan mozog az amerikai, nemzetközi és magyar bank és pénzvilág kulisszái közt, olyan alaposan, hogy a nemzetközi háttérrel alaposan feltérképezte a maga mindennapjaival együtt. Nemzetközi regény született, hisz a magyar pénzvilág legnagyobb alakját Salvadorba küldve zsarolják, hogy pénzügyileg előkészítsék Magyarországon a pénzügyi összeomlást, az államcsődöt. Igen, szerepel benne a magyar miniszterelnök és a német kancellár, de ezt nem kell szó szerint venni. Regényhősök ezek, így pl. a regényben a német kancellár férfi. A helyszínek változnak. Merényletek követik egymást, s az egyik félresikerült merénylet elszakítja egymástól a szerelmi szál két figuráját, André, a magyar, de Franciaországot megjárt volt idegenlégióst és szerelmét, Adrienn. Nem maradhat ki az orosz maffia sem, ezek közül páran csúnyán végzik. Van tehát kiért és miért aggódnunk. Egyrészt egy ország pénzügyi stabilitása a tét, másfelől André és Adrienne ideiglenesen szétszakított szerelme. Az csak hab a tortán, hogy André megtalálja és átmenetileg maga körül tartja az USA területén élő, füvező fiát, a valaha Dávidkának nevezett fiút, akit amerikai mostohaszülők neveltek fel, s most épp lázadó viszonyban van a felnőttek világával. Egyszerűen kiválóan láttatja a nemzedéki ellentéteket is. Az egyébként bonyolultnak tűnhető pénzügyi tranzakciók leírása érthető, de alapos is egyben. Nem kell elővonnunk Meier Kóhn négykötetes Pénzügytan c. művét, hogy megértsük, hogy irdatlan mennyiségű államkötvény részvénypiacra dobása hogyan alakíthatja egy ország jövőjét. A regény mikrovilága realisztikus, prózája sodró elbeszélés, művészi flikkflakkoktól mentes, s a posztmodern is sikeresen elkerülte. Hála istennek! Az akciójelenetek izgalmasak, a lélekrajz szenzitív. Lesz mit a karácsonyfa alá tennünk. Jó olvasást kíván a könyv rajongója:

Kerekes Tamás

„Jamaicán a rendőrségi terepjárók már dübörögnek, hogy kézre kerítsék a Magyarországról óriási vagyont „kimenekítő” és a távoli karibi szigeten bujkáló, korrump pesti bankárt.

Az Országos Jelzáloghitelbank elnökének privát gépén irtózatos erejű pokolgépet rejtettek el, és csupán percek kérdése, hogy Magyarország egyik legbefolyásosabb milliárdosát a feleségével együtt a levegőbe repítsék.

André, a leszerelt légiós és szerelme, Adrienn e pillanatban fordul rá a genovai főutcára, de a rövid mézeseteknek egy orosz bérgyilkos vet véget, aki már a nyomukban liheg.

„A Megmentő”-ből megismert André sorsdöntő válaszút elé kerül; cserbenhagyja Adrienn, amint korábbi élete megkísérti? Megtalálja a bankárt, akinek kapzsi mohósága Magyarországot végveszélybe sodorja? És mindezek után vajon visszatalál önmagához, vagy a dühödt bosszú olyan helyekre hajtja, ahonnan már nincs visszaút?

Frei Tamás első regénye, „A Megmentő” hónapokig vezette a hazai sikerlistákat. A „konspirációs akcióthriller” meghonosítójaként Frei Tamás második sikerkönyvében ismét az „itt és most”-ot tárja fel olvasóinak, torokszorító izgalmak közepette. Fordulatos érzelmi hullámvasúton repít minket az amerikai ultragazdagok csillogó villáitól az Everglades bűzös mocsaráig, a lélektelen emberrablók világvégi rejtekhelyétől a tőzsdecápák konspirációjának fehér abroszos asztaláig, a politika és bűnözés, a bosszú és leszámolás, a hatalmi és szerelmi játszmák terepére, aminek értő és érző ismerője, és amelynek a világa, egy államcsőd árnyékában, sokkal közelebb van a mai Magyarországhoz, mint gondolnánk...”

James Dashner: Halálos hajsza

Cartaphilus, 2016

www.alexandra.hu

Részlet:

A VirtNet fura képződmény volt. Annyira valóságösen közvetítette az élményeket, hogy Michael néha azt kívánta, hogy ne lenne ennyire fejlett. Nem élvezte annyira, amikor például majd felforr az agyvize, és ömlött róla az izzadság, amikor kifordult egy lábujja, vagy ha pofon vágta egy lány. A koporsó gondoskodott arról, hogy mindent teljesen igazinak érezzen. Lecsavarhattad volna az érzésközvetítőt, de mi értelme játszani, ha nem veszed komolyan. Amikor egy lány, Tánya, meghekkeli a biztonsági kódját és öngyilkos lesz Michael előtt, akkor a VirtNet Biztonsági Szolgálatra kéri fel, hogy segítsen neki egy Kaine nevű veszélyes bűnöző felkutatásában. Michael barátaival útnak is ered, rémségekkel találkozhatnak, tangensekkel és mordokkal, a cybertér híres, régi hőse is felbukkan, de nekik nemsokára a pusztaság életükért kell küzdeniük. A számtalan életveszély közben a küldetés sikerül és magát a főszereplőt is kiforgatja valójában. Ezért érdemes elolvasni ezt a könyvet.

Kerekes Tamás

A kiadó

Vérbeli cyberthrillerrel van dolgunk, váratlan, felforgató befejezéssel a végén.

Az Útvesztő szerzőjének új sorozata. Michael szinte minden idejét a VirtNetben tölti, élete kalandok és izgalmas hackertámadások sorozata. Egyre magasabb szintekre jut a számítógépes játékvilágban, a szabályokkal mit sem törődik - miért is törődne, hiszen mind totál értelmetlennek tűnik. Ám egyes szabályoknak nagyon is jó oka van: bizonyos műszaki fejlesztések illetéktelen kezekben rendkívül veszélyesek lehetnek. És a veszély valóra is válik. Michael egy napon sokkoló esemény szemtanúja lesz, melynek élményétől nem tud szabadulni. Egyedül van, a szülei elutaztak, a barátai pedig csak a virtuális térben elérhetőek. Ekkor a történet még meglepőbb fordulatot vesz: egy szervezet rákényszeríti Michaelt, hogy barátaival együtt kutassa fel Kaine-t, azt a titokzatos hackert, aki nemcsak az egyre szaporodó halálesetekért felelős, hanem a VirtNet fölött is át akarja venni az uralmat. Senki sem tudja, hogy a virtuális világ melyik zugában rejtőzik, és mire képes. Michael, Bryson és Sarah elindul az Ösvényen, amely talán elvezet Kaine-hez. Szörnyű és brutális próbák, lávafolyamok, kozmikus földrengések és öldöklő háborúk között vezet az útjuk. Ezer halál vár rájuk, de csak a virtuális álomban - vagy talán mégsem csupán ott? Ahogy a játék és a valóság határai egyre inkább elmosódnak, úgy lesz a virtuális álomból igazi rémálom... „MINTHA A TETOVÁLT LÁNYT FELTURBÓZNÁNK A MÁTRIXSZAL... ALIG VÁROM A KÖVETKEZŐ KÖTETET!” A Halálos hajsza szerzője James Dashner.

Leif G. W. Persson: A sárkányölő

A Bäckström-sorozat második kötete

Cartaphilus Könyvkiadó, 2016.

Carta Light sorozat

www.alexandra.hu

Persson nagy mesélő. Prózája üdítően evokatív, üresjárat nincs is benne. Az epikai egészt a szeretnivalóan nagyevő és nagyívó felügyelő tartja össze. Idősíkváltás nincs, csak izgalmas narráció. Megölnek egy idős embert, aki úgy él, mint egy alkesz, aztán kiderül, hogy milliói vannak, később meghal az az újságkihordó fiú, aki a gyilkosságot felfedezte. A detektív visszakuncserbálja szolgálati fegyverét, s már is tűzharc kellős közepén tartunk. Skandináv homályosságnak nyoma sincs, a közvéleményt még mindig az Olaf Palme gyilkosság foglalkoztatja, noha bűncselekmények sorozatával van a stockholmi rendőrség elhalmozva, amely kicsit hasonlít a magyarországra. Kusza szálak vezetnek nyomra bennünket, azaz a felügyelőt, a megölt idegen férfi naptára, benne kusza feljegyzések és jelek, a hozzájuk tartozó pénznemekkel. Ez a kiinduló pontja a felügyelőnek, aki megorrontja az összefüggést a látszólag teljesen különböző gyilkosságok közt. A szerző prózája elsodró, igazi antihőst teremtett regényében, akiért van miért szurkolnunk. Sose hagyj elöl a noteszod, és vigyázz, mit irkáljz beléje. Az év leglebilincselőbb detektívstoriája.

A Linda-gyilkosságban megismert Bäckström felügyelőt újabb rejtélyes emberölés foglalkoztatja, melyet a stockholmi repülőtér közelében követtek el. Mindemellert Bäckström életét az orvosa is igencsak megnehezíti, aki szigorúan figyelmeztette, hogy ha nem hagy fel egészségtelen életmódjával, annak nagyon hamar igen rossz vége lesz. Miközben folyik a nyomozás az első ügyben, különös gyilkossági esetet bíznak Bäckströmre, aki kezdettől fogva gyanúsak találja a körülményeket. A vizsgálatok előrehaladtával gyanúja megalapozottnak bizonyul, és kiderül, hogy a két gyilkosság között egyértelmű összefüggés van. A felügyelő komoly kockázatot vállalva váratlan irányba tereli az ügy felderítését célzó nyomozást.

Evert Bäckström a szerző szeretetteljes leírása szerint alacsony, kövér és közönséges, lusta, piás és falánk. Persson regényében minden másképpen van, mint ahogy az olvasók megszokhatták. A skandináv krimik sztárja által teremtett Bäckström személyében a műfaj vérbeli antihőst ismerhetjük meg: öntelt, hiú, mégis elhanyagolt fickó, akit komolyabb érzelmek csakis az aranyhalához és a whiskysüveghez fűznek.

Leif G. W. Persson alaposan ismeri sikerregényei tárgyát, a svéd bűnözést és bűnüldözést, merthogy jó néhány évig a svéd rendőrség kriminológus szakértője volt. Írásai betekintést kínálnak a svéd bűnüldözés titkos zugaiba, ahol - mint a legtöbb hétköznapi munkahelyen - mindennapos a korrupció, a fegyelmetlenség és sok egyéb emberi gyarlóság. Bäckström főfelügyelő személyében igazi antihőst bocsátott útjára a szerző. A krimisorozat előbb Svédországban, majd szerte a világon óriási sikert aratott: több millió példány kelt el belőle. A sok szuperhős után kimondottan üdítő egy ilyen ellenszenves, ám igen szórakoztató fickóról olvasni, mint Bäckström.

A Bäckström-trilógia első kötete, A Linda-gyilkosság 2014-ben elnyerte az év legjobb skandináv krimijének járó Petrona-díjat.

Részlet:

„Május 15-én, csütörtökön reggel negyed tízkor a nap már magasan járt a felhőtlenül kék égbolton. Annak ellenére, hogy még csak május közepén jártunk, a hőmérő már huszonhat fokot mutatott árnyékban, amikor a verejtékében fürdő Bäckström a Karlberg-csatornán átívelő hídon caplatott. Mivel igen előrelátó ember volt, az aznapi strapának megfelelő öltözéket viselt: hawaii mintás inget, rövidnadrágot és szandált zokni nélkül.

A fenyegető folyadékvesztesség leküzdésére még egy üveg jéghideg ásványvizet is zsebre vágott indulás előtt.

Mindhiába. Annak ellenére, hogy egész felnőtt életében most először töltött egy teljes napot szabad akaratából józanul - egészen pontosan huszonöt és fél órája egy csepp alkohol sem szivárgott le a torkán -, még sosem érezte magát ennyire ramatyul.

Kinyírom azt az átkozott kuruzslót, gondolta. Még hogy másnapos! Már két napja egy csepp alkoholt sem fogyasztott, mégis pont oly üdének és frissnek érzi magát, mint egy villanyvezetékeknek ütközött sas.

Ekkor megcsörrent a mobilja. A solnai ügyeletes tiszt kereste.

Előzmények:

Svédországban szokatlanul perzselő a nyár. Május óta tart a kánikula, egy csepp eső sem esik, szellő sem rezdül. Aki csak teheti, a nyaralójában hűsöl. A forró napok egyikén brutális gyilkosság kavarja fel Växjö kisvárosának hétköznapiját. Az áldozat egy fiatal lány, aki ráadásul a helyi rendőrfőiskola hallgatója. Senki nem látott semmit, senki nem tud semmit, a fél város nyaral. A melegben mintha a szabadságukra várakozó rendőrök még a szokásosnál is tehetlenebbnek tünnének. Ezért a stockholmi Bűnüldözési Intézet nagyfőnöke a fővárosból rendel a helyszínre egy csoportot. A nyomozás vezetését pedig Bäckström főfelügyelőre bízta. Bäckström öreg róka, jártas a rendőrség belügyeiben, a bürokráciában, ügyesen manipulálja a munkatársait, szereti a hasát, és persze az italt sem veti meg. Hogy a växjöi és a stockholmi rendőrök kezdettől fogva párhuzamosan nyomoznak, hogy egyik zsákutcából a másikba jutnak, hogy a sajtó egyre türelmetlenebb, míg a nyomozás egy helyben topog, az mintha senkit nem érdekelné. A dolgok majd megoldódnak valahogy...

Az igazság végül mégis kiderül. De vajon Bäckström és társai csakugyan igazságot szolgáltatottak?

Matuscsák Tamás: Rejtő Jenő elveszett naplója

Noran Libro Kiadó

Részlet:

„Monte-Carlo, 1930. május 20. kedd

Tegnapelőtt egy nizzai autómosóban kerestünk néhány centime-ot, de ott csak egyikünkre volt hosszabb távon szükség, így otthagytam az erdélyi fiút, én pedig a Basse Corniche-on hazafelé indultam. Szállásról nem kell gondoskodnom, mert itt mindenhol kijár a csavargók börtöne annak, aki rongyos, és nem tud tíz frankot felmutatni a kerékpáros országúti járőrnek. Én persze nem tudok, csak öt frank van nálam. Amikor a rendőr feltartóztat, először megkérdi, hogy az ördögbe hívnak.

- Tintoretto - válaszolom szerényen.

- Hm... Mintha már hallottam volna magáról - mondja a szerv elgondolkozva.

- Festő vagyok.

- Igen, emlékszem! Honnan is való? - kérdi.

- Cinquecentóból.

- Az valahol Savoyában van? - próbálkozik tovább.

- Nem. Kis község Avignon és Toulon között.

- Tudom... tudom... egy rokonom lakott ott... Illetve a közelben... Van ott egy hasonló nevű helység is, nem?

- De igen. Quattrocento! - felelem.

Ekkor kattan a bilincs, majd Villafranca félelmetes ősi csillagvárában látnak vendégül, ahol a vastag falak közt előttem már annyi meg annyi fogoly sóhajtozott az évszázadok során. Szabadulásomat követően fájós lábbal folytatom utamat Monaco felé, rácsodálkozva a szaracénok támadásai előtt magas kősziklára ültetett Èze Village apró házaira és Cap-Ferrat lenyűgöző luxusvilláira. Aztán Monte-Carlóban nagy feltűnést kelt választékos eleganciám. Olyannyira, hogy egy rendőr azonnal lekapcsol, ahogy észrevesz. A Casino előtti téren terel végig. Roppant komikusnak tűnik számomra, ahogyan a helyi parasztok évszázados népviseletükbe öltözve, élénkpiros bohócsipkában és ugyanilyen színű kendővel a nyakukban, nevetséges, piros-fehér csíkos buggyos nadrágban, a méregdrága Bugattik és Rolls Royce-ok közt szlalomozva, öszvérháton hordják le az olajbogyót és a friss olívaolajat a kikötőbe, mintha ők is részt vennének ebben a concours d'elegance [autós szépségverseny] jellegű magamutogatásban.

Hirtelen egy pazar autó kanyarodik be csikorgó gumikkal a térre. Még sohasem láttam ilyen gyönyörű túrakocsit, mint amilyen ez az Alfa Romeo. Nem tartozik a szériagyártmányok közé, különleges modellje lehet a gyárnak, a legfényűzőbb nagyurak számára. A hatalmas batár, rendkívüli méretei dacára, szinte kecsesen szép. A különös fényű, kéken zománcozott karosszéria méltóságteljesen kiszélesedő öblével, makulátlanul sima csillogásával, hatalmas motorházával úgy hat, mintha az autók királyának gögjét is belevitte volna a tervező ebbe a korszerű gépszörnyetegbe.

A vezetője egy nő, aki valószínűleg azt hiszi magáról, hogy ő az a bizonyos erős, edzett, ki-sportolt, korszerű nő, aki joggal keres magához illő élettársat egy komoly, értelmes, de bátor és erős férfi személyében, holott a fenti jellemvonásokból ő talán csak a korszerű jelzőnek

felel meg. Egy ötletszerű fordulat után a tér közepét díszítő gyönyörű angolkertten keresztül, némi számítási hibával, de hozzávetőlegesen pontos fékezéssel megáll. Csak épp a hűtő egy része siet be a szálló kapuja alá, de ez igazán előfordulhat bárkivel. A Hotel de Paris bejárata előtt azonban egyetlen más kocsi sem vesztegel, ugyanis itt nem szabad gépjárműnek megállni, kivéve talán az autóbust. Egy póznára erősített táblán látható is a nemzetközi jelzés: „Parkírozni tilos!”. Nyomban vagy kétszakasznyi rendőr szólítja meg a szabálytalankodó csinos vezetőt:

- Ez az áthúzott „P” a jelzőtáblán azt jelenti, hogy itt tilos megállni - hívja fel egyikük udvariasan a hölgy figyelmét a jelzésre.

- De uraim, én csak vezetni tudok, a képrejtvényekhez nem értek! Írják ki, hogy mit kívánnak... - kéri kedvesen a szépség.

Ám Monaco forgalmi rendőrei jól tudják, hogy világfürdőhelyek forgalmát ritkán bázírozzák épelméjű turisták látogatására, a hely híre milliós filmek és filléres regények szárnyán terjed, és a turisták vad fehér törzse, amely egy Bédekker nevű istent imád, százezer számra látogat el ide. Ezért a főtörzs továbbra is udvariasan szól az Alfa Romeo úrvezetőjéhez:

- Hölgyem, ha még él, az annyit jelent, hogy a sors személyesen vezeti autóját, az ön működése dacára. Ebből reményt meríthetünk. Azonban meg kell kérnem, legyen kedves máshol parkolni...

A nő nyugodtan kiszáll, és átadja a rémült portásnak a slusszkulcsot és egy ezerfrankos bankjegyet. Kisebb címletet, úgy látszik, nem használ. A portás hajlong, és nyomban megígéri, hogy intézkedik, parkolják le a kocsit a járda mellé. Egy chasseur beül a meseautóba. A mesteri rugózás és a tökéletes technikával beépített motor összhangjával szinte nesztelenül, könnyedén siklik le a járdáról a dölyfös autó. Ez az indulás arra a határozott, de mégis puha járásra emlékeztet, amellyel nagyon finom, visszavonultan élő mágnások ódon kastélytermük súlyos szőnyegein lépegetnek magányos éjszakákon...

Hosszú sétánk végén a törpehercegségnek az Oceanográfiai Múzeum árnyékában álló, sziklába vésett fegyházába zárnak. De mit bánom én! Tengerre néző zárka, à la carte étkezés, a börtönrácsra felfutó bíbor bougainvillier-k - micsoda dőzsölésnek tűnik mindez az elmúlt hónapok nélkülözései után! Cellatársam egy idegenlégiós százados, aki a szabadságán olyan hősiesen üdült, hogy elnyerte az alezredesi címet és a becsületrendet. Persze mindkettőt a kaszinóban, chemin de fer [kártyajáték, bakkara] nevű játékon. Egész nap légiós történeteket mesél, ami roppant szórakoztató, főként mivel már láttam élő legionáriust, sőt rövid időre alkalmam volt megtapasztalni Afrika forró homokját is, így jobban átérzem elbeszélései súlyát.

Éjszaka viszont, talán a szokatlanul bőséges étkezés miatt, egy látomás gyötör. Lázas agyamban a kaszinók világa összekeveredik a Szaharával, és a csöppnyi börtöncellában lelki szemem előtt megelevenedik az idegenlégiós obsitosok által unos-untalan emlegetett Láthatatlan Légió. Katonái felszerelése kissé szokatlan: fekete kabát, ibolyaszínű nadrág, napszemüveg, gumikesztyű, patent nyakkendőrgőztető halcsontból, zubbonyukat pedig egy hatalmas Mac-Wulf-Grober biztosítótű kapcsolja össze, és egyik kezükben lakktáskát, míg a másikkban húrozatlan teniszütőt tartanak.

- Ruzséhoár! - kiabálja az őrmesterük, és a katonák feszes vigyázzállásba vágják magukat.

- Fetvozső! - adja ki a sergent az újabb parancsot, miközben a pisztonos rázendít az Aidára, és a menetszlop díszlépésben elindul a zárkaajtóm felé.

- Riennövaplú! - förmed rájuk az őrmester, mire a szakasz hirtelen megáll.

- Bankuver! - szól az újabb utasítás, mire az egyenruhások egyszerre parádésan tisztelegnek felém, miközben minden tétet tartanak.

- Fájront! - emeli fel kardját az őrmester, és a légió tisztelegve kimasírozik a cellából...”

Az élet rövid, s értelmetlen, mint egy nyári öltöny mellénye, a szerző pedig óriási erőfeszítéssel megpróbálta megírni Rejtő Jenő fiktív naplóját. A kötetből kirajzolódik, hogy a szerző irgalmatlanul sokat kutatott, s az is, hogy a fiktív nem önéletrajz nem sikerült teljesen. Mindenesetre meglepett, hogy a kötetből kiderült, hogy Rejtő nemcsak légionárius történeteket írt és fordított (Elveszett miniatűr), de sikeres és keresett kabarészerző is volt. Irodalmunknak nagy kára, hogy a vézskorszakban született és az igazi neve (izr.) Reich volt, csak később magyarosította nevét.